

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 26

KOPER, 26. avgusta 1950

Cena 3 din

Delavski sveti, nov močan korak k poglobitvi ljudske demokracije

Ko je v Jugoslaviji stopil v veljavo zakon o delavskih svetih, ki doleže, da prihaja vsa uprava tvornic ter industrijskih podjetij v roke delavskih svetov, organov, ki si jih izvolijo sami delavci, so se v naših tovarnah spraševali, ali pojdemo tudi mi pri izgradnji socializma po tej poti? Odgovor, ki so si ga naši delavci, je bil lahko samo eden: tudi pri nas v Istrskem okrožju gradimo socializem, tudi pri nas vodimo borbo za uresničenje gospodarskega plana, tudi pri nas se trudimo, da bi pri gospodarski izgradnji sodelovale čim širše množice in si prav zaradi tega želimo, da bi delavski sveti čim prej vzeli v svoje roke upravo tvornic ter podjetij! Drugače tudi ne more biti. To, kar je mislil delavec, so mislili tudi njegovi predstavniki v oblastvenih, strokovnih ter drugih organizacijah. Na pobudo Okrajnega odbora ES so sindikalne podružnice v tvornicah organizirale študij ter razglabljanje po tem vprašanju. Taki sestanki so se vršili v tovarnah in podjetjih, kakor so na pr. Arrigoni, Ampelea ter Nardone v Izoli, Delanglade, Icet, Stil ter Edilit v Kopru, v Piranskih ladjedelnicah, v Sičoveljskem rudniku, pri podjetju Ruda in še na drugih mestih. Ti študijski sestanki so potrdili, da so naši delavci s'edili z velikim zanimanjem izvajanju zakona o delavskih svetih v Jugoslaviji. Obsočali so ob tej priliki kominformistične klevete ter laži, ki širijo o ukrepih v Jugoslaviji gnušne potvorbe! Delavski sveti pa dokazujejo, da koraka delovno ljudstvo Jugoslavije po poteh Leninovega nauka! Po završenem študiju so delavci v nekaterih primerih poslali tov. Titu pozdravne resolucije, v katerih so izražali svojo željo, da bi se ta dovršenejši način upravljanja čim prej uvedel tudi pri nas.

Okrožni ljudski odbor bo gotovo sprejel zakon, ki brani interese delavskega razreda in delovnega ljudstva na splošno ter uvaža popolnejšo organizacijsko obliko pri vodenju ter upravljanju tvornic ter podjetij.

Pred samim uvajanjem delav-

skih svetov bomo morali temeljito proučiti celo vrsto vprašanj. Cim temeljiteje se bomo pripravili, tem lažje bodo pozneje delavski sveti zagrabil za konkretno delo. Pročitati je treba celotno snov! Govor maršala Tita in z'astí pa sam zakon. Pojavlja se tu cela vrsta važnih vprašanj, kakor na primer vprašanje sestavljanja predlogov za plan proizvodnje, vprašanje načina razmeščanja delovne sile, predpisov o plačah, o napredovanju delavcev, vprašanje racionalizacije, novatorstva itd. Pri volitvah delavskega sveta sodelujejo vsi delavci. Delavski sveti pa izvolijo s svoje strani še upravni odbor, ki odgovarja za izpolnitev plana ter poslovanje tvornice. Upravni odbor je izvršilni organ. O važnih ukrepih odločajo le delavski sveti! Čeprav se pri nas delavski sveti še niso izvolili, so se delavci v naših tvornicah vendarle posvetovali. V tovarni Arrigoni ter Ampelea so delavci te dni že sklepali, kakó na bi povečali storilnost dela ter proizvodnjo, število racionalizatorjev ter novatorjev ter še izboljšali svoje življenjske pogoje. V tvornici Arrigoni so se na pr. pomenili tudi o tem, kako naj bi preuredili oddelek za proizvodnjo filetov!

700.000 delavcev stavka na Sumatri

Kmetijski delavci na številnih plantažah na Sumatri so se pridružili stavki 700.000 kmetijskih delavcev na plantažah, ki se je začela 21. avgusta.

Avstralski radio javlja, da bo spor med Avstralijo in Indonezijo glede Nove Gvineje predložen OZN na zahtevo Avstralije.

Predsednik Soekarno je zaključil svoja posvetovanja za določitev osebe, ki naj sestavi novo vlado.

Samo v Jugoslaviji so delavci lastniki tovarn

Važen zgodovinski trenutek v jeseniški železarni

Dne 20. avgusta, v zgodnjih jutranjih urah, se je po izvolitvi novega upravnega odbora že drugi sestaj delavski svet jeseniške železarne. Člani novega upravnega odbora so bili izvoljeni pretekli teden na tajnih volitvah in so takrat tudi prevzeli vodstvo železarne.

Toda, ko je 20. t. m. upravni odbor potrdil pravilen prevzem železarne po kolektivu, je bila na enem izmed visokih plavžev daleč na okoli vidna parola: »Samo v Jugoslaviji je delovno ljudstvo lastnik tovarn.«

Pred direkcijo železarne so visoko plapolale zastave, pod katerimi je KPJ tudi jeseniške kovinarje privedel do zgodovinsko najsvetlejšega dne v dosedanjí borbi revolucionarnega gibanja sploh. To je poudaril sekretar mestnega komiteja KPS za Jesenice, tov. Zvonč Tržan, ob otvoritvi slovesne predaje železarne njenemu kolektivu, ko je pozdravil novoizvoljeni upravni odbor, čana Folit biroja CK KPJ ministra tov. Franca Leskoška, predsednika vlade LRS Miha Marinka, predsednika Glavnega odbora sindikatov Jugoslavije tov. Djura Salafa in predsednika Glavnega odbora sindikatov Slovenije tov. Janka Rudolfa.

LETOŠNJA GOSPODARSKA RAZSTAVA nam bo dala nove smernice za našo gospodarsko dejavnost

Letos prirejamo že tretjo razstavo naše gospodarske dejavnosti. Take razstave prihajajo pri nas že v navado. To pa pomeni, da naše delovno ljudstvo vedno bolj razume, da so pri naši gospodarski izgradnji potrebni še novi naporí, ki naj ologočijo, da bo v tej dejavnosti sodeloval prav vsak naš delovni človek, razume nadalje, da nam vsaka taka razstava nudi nove smernice za naše bodoče gospodarsko delo. Iz vsake razstave smo se nekaj naučili. Vsaka razstava nam je pokazala, kje mo uspeji ter odkrivala obenem naše pomanjkljivosti. Prvi dve gospodarski razstavi sta nam pokazali, da smo se v marsičem že popolnoma osamostvoili, da sloni naša gospodarska organizacija na zdravih temeljih, da imamo vse predpogoje za nadaljnje uspešno gospodarsko dviganje. Obe razstavi sta se vršili v dobi širjenja največjih laži in klevet na račun ljudske oblasti. Z obema razstavama pa je naše delovno ljudstvo odgovorilo, da se ne pusti preslepariti, da ima svojo jasno začetno pot, dokazalo, da uspešno gradi klub vsem težavam.

Z drugo gospodarsko razstavo je naše delovno ljudstvo pokazalo, da ima svoj gospodarski plan, ki zagotavlja uspešno dviganje naše dežele ter našega delovnega človeka v vedno večji meri usposablja za graditev socializma. Naša tretja gospodarska razstava, ki se bo vršila med 1. ter 8. oktobrom, pa bo v še večji meri prikazala uspehe našega planskega gospodarstva, potrdila nadalje, da je borba za uresničenje gospodarskega plana za naše delovno ljudstvo življenjske važnosti. Ta razstava bo še jasneje razgnnila pred nami vsa naša go-

spodarska področja, ugotovila njih povezavo ter pokazala hitrost in smer razvoja. Ta razstava bo povedala, kje so v našem kmetijstvu naši najvažnejši objekti in, kje je treba v sedanjem trenutku osredotočiti naše največje napore. Razčlenila bo vprašanje Mirne in Rokave, to je vprašanje dveh naših najvažnejših agrarnih področij. Razstava bo pokazala, kako je treba reševati vprašanje delovne sile, prikazala važnost naših industrijskih objektov, med temi rudnika v Sičoveljah.

Pred našimi lastnimi očmi lahko opazimo, kako naše okrožje spreminja svoj obraz. Doseženi uspehi pa seveda še niso vse! Borimo se za cilje, ki so še mnogo večji, katerim se ne bomo nikdar odrekli! V času, ko se naglo bliža dan gospodarske razstave, je potrebno da vsak naš človek tej razstavi posveti največ pozornosti, važno je v tem trenutku, da doprinaša po svojih močeh, tako da bo ta razstava čim popolnejša, da bo čim verneje odražala nas same ter usmerjala v našem delu!

Kako poteka vojna na Koreji

NIČ NOVEGA NA VSEJ FRONTI

V zadnjih osmih dneh ni bilo na korejskem bojišču nobenih večjih sprememb. Obe bojujoči se sili sta vzdržali na svojem ozemlju in je zaradi tega fronta ostala na istem mestu. Pokazalo se je na primer, da ameriška vojska razpolaga z velikimi količinami motoriziranega orožja, zlasti pa s številno aviacijo, da je sposobna s temi sredstvi zadrževati korejsko ljudsko vojsko. Očitno pa je, da ameriški vojski primanjkuje pehote, ki bi bila sposobna napadati sovražnika od blizu in zavzemati novo ozemlje. Kaže nekako, da ameriška vojska lahko drži, kar ima, da se pa iz zasedega ozemlja ne more nikamor premakniti. Tak položaj dopušča, da ameriška vojska lahko v vsakem trenutku izkrci nove sile in nadalje, da ameriška vojska svoje zasedeno ozemlje spremeni v pravcato trdnjavo, kateri se je težko približati zaradi gostega ognja najmo-

dernejšega orožja. Na korejskem bojišču res ni bilo nobenih sprememb v smislu gibanja fronte, v ostalem pa je postalo jasno, da je ta vojna stopila v novo fazo.

V Varnostnem svetu niso na zadnjih zasedanjih večsile pokazale nobene volje, da bi na miren način rešile spor na Koreji. Brezplodne diskusije kažejo, da vojna na Koreji ne bo končana hitro. ZDA in SZ se drug drugega obtožujeta, medtem ko teče vojna na Koreji dalje, ZDA se na Daljnem vzhodu vedno bolj zapletajo in ne kaže prav nič, da bi se našel miren način rešitve.

Pred nekaj dnevi je severna korejska vojska sprožila veliko ofenzivo, ki je še vedno v teku. Težiče te ofenzive je na jugu pri mestih Taegu ter Waegwan. Predstavniki korejske ljudske vlade so nedavno izjavili, da bo dosegla ta vojna svoj višek konec tega meseca in tako napovedali veliko ofenzivo. Izjavljali so obenem prepričanje, da bi južna korejska vojska v tem času doživela popoln zlom. Mimo teh izjav seveda ne moremo kar tako. Možna so velika iznenadenja. Ljudska vlada razpolaga z množično vojsko, ki je sposobna napadati od blizu ter si prebijati pot tudi po najtežjem terenu. Ni izključeno, da bo severnim Korejcem ofenziva prinesla nova ozemlja. Na drugi strani pa se opaža, da se južni vojski odpirajo nove možnosti za manevriranje in formiranje novih mostobranov. Iz zadnjih poročil sledi, da so se na Koreji izkrcali kontingenti kanadske in angleške vojske. Casopisje navaja glede tega vojaštva skromne številke. To pa je zopet razumljivo. Prav gotovo je vsa južna korejska vojska mnogo večja, kakor piše svetovni tisk. Ameriškem imperializmu je na tem, da vzdrži za vsako ceno in zaradi tega koncentira na Koreji vedno večje sile.

Poudariti moramo še, da se pri razbijanju severno korejske ofenzive ameriška vojska poslužuje zlasti svoje aviacije, ki seje smrt posebno med civilnim prebivalstvom. Korejo čakajo še težji in črni dnevi. Prav nič ne kaže, da bi se kar hitro končala. Če ameriška vojska ne napreduje, pa vendarle dokazuje, da ima sredstva za obrambo zasedenega ozemlja. Širjenje tega ozemlja pa bi pomenilo še večje poglobljanje tega konflikta in verjetno razširjenje vojne na Kitajsko, ki se je nedavno osvobodila. Spopad na Daljnem vzhodu bo imel daljnosežne posledice.

V našem okrožju je bilo odkupljenih 61 odst. belih žit

Fotek odkupa v našem okraju je skoraj zadovoljiv. Dosedanji odkup nam kaže, da smo odkupili po planu 61 odstotkov belih žit.

Če pogledamo nekoliko po KLO našega okraja, bomo tako videli tudi pomanjkljivosti pri izvajanju odkupa. Nekateri KLO-ji se ne potrudijo, da bi pošiljali redna poročila o poteku mačve ali pa jih sploh ne pošiljajo. Dogača se tudi, da se kontrolorji, ki bi morali vsak dan dostavljati mačvilniške liste na KLO, tega ne držijo in čakajo po več dni, kar povzroča zamudo pri dostavljanju poročil ter evidenci nad odkupom.

Med najboljše KLO spadata Anžaran in Bertoki, ki sta imela največji odkup. Odkupila sta skoro 30 odstotkov, ki je v planu v našem okraju. Ne smemo pozabiti na KLO Strunjam. Čeprav je imej mačhen odkup, je redno dostavljial vsa poročila ter svoj odkup pravilno in brez napake zaključil.

Potek odkupa sadja in zelenjave v našem okraju je tudi zadovoljiv. Realizacija nam kaže, da smo pri jabolkah dosegli 148 %, pri hruškah 150 %, pri breskvah 162 % in pri zelenjavi 108 %.

mного uspehov.

Ko je predsednik Jagodič prejel ključke od tovariša Leskoška, je rekel zbranemu kolektivu: »Naloga, ki jo prevzemamo, ne bo mogla reševati le pešice ljudi, temveč ji bomo kos samo s pomočjo vsega delovnega kolektiva!«

Nato sta govorila delovnemu kolektivu tov. Miha Marinko v imenu vlade LRS in Janko Rudolf v imenu Glavnega odbora sindikatov Slovenije. Prvi kakor drugi govornik sta čestitala delovnemu kolektivu jeseniške železarne. Tudi direktor železarne tov. Janko Torkar je v imenu celotnega kolektiva na čelu s 4123 udarniki objubil, da bo jeseniška železarna izpolnila petletni plan pred rokom.

Padanje življenjske ravni v ZDA

Na podlagi statistike ministrstva za delo se je v tridesetih dneh pred 15. julijem višina življenjskih stroškov v ZDA zvišala za 1,5 % zaradi zvišanja cen mesa, sadja in zelenjave.

Indeks življenjskih stroškov, ki ga je sestavila vlada, znaša sedaj 172,5 % v primeru z letom 1935-39.

Letošnja gradbena dejavnost v našem okrožju

Ljudska oblast je investirala nad 500 milijonov za gradbena dela

V našem okrožju se lahko vsako prepriča kakšne vsote je investirala ljudska oblast v tem letu na področju gradbene dejavnosti, ker nam za to dovolj zgovorno pričajo številna gradbišča, ki so v teku ali pa ki se že končujejo. Investicijska vsota znaša za vsa ta gradbišča okoli 500 milijonov dinarjev. V gornem so bili napravljeni objekti, ki nam bodo služili za reprodukcijo, kot gradnje ribarnice in tržnice v Kopru, ki bo veliko pripomogla k boljši organizaciji prodaje rib, sadja in zelenjave. Nič manj pomembna nista tudi vinski kleti v Skočjanu in Umagu, kjer se bo zbiralo vino iz vsega okrožja. S tem bomo veliko doprinešili k izboljšanju naših vin.

Zaradi pomanjkanja direktne železniške zveze našega okrožja z Jugoslavijo in ostalimi deželami, se pri nas vzdržuje večina prometa z motornimi sredstvi, zlasti z avtobusi, kamioni itd. Za pospeševanje in vzdrževanje voznega parka pa nam je bila potrebna mehanična delavnica z garažo. Vse to smo zgradili v novi stavbi v Smedeli.

Tudi naše vasi so povsem spremenile lice, odkar plansko gospodarimo. Gradnje zadržanih domov so z asti zadnje čase zelo živahne. Vendar smo tudi pri tem najeteli na številne težave. Ena največjih težav nam je delo pomanjkanje opeke in to največ strešne. Da se izognemo tvažanju tega izdelka in da se istočasno osamosvojimo, je bilo potrebno, da pri nas zgradimo novo opekarno. Tudi ta je že zgrajena in nam bo veliko prikomogla k nadaljnji pospešitvi gradbene dejavnosti pri nas, kajti ravno v kraju, kjer je ta opekarna bo kmalu začel obratovati tudi nov premogovnik, ki nam bo daljlastno kočinno energije za naše tovarne.

Na področju kmetijstva pa imamo v teku važna melioracijska dela v dolini reke Rokave, Mirne ter ob ustju Rižane v Ankaramu. S tem bomo povečali površino obdelovalne zemlje za pridobivanje raznih kmetijskih kultur in tudi posebnih industrijskih rastlin.

Velike izdatke je ljudska oblast posvetila za izgradnjo naših šol. Omenimo naj italijansko in slovensko osnovno šolo v Kopru, Vanganežu, hrvatsko gimnazijo v Bujah itd. Prav tako naglo napreduje

tudi gradnja stanovanjskih hiš. V Kopru, Piranu, Izoli, Bujah, Savudriji in drugod rastejo nova stanovanja za naše delavce. Tudi gradnja cest je dobi a zadnje čase širok razmah.

K vsemu temu moramo dodati, da je bilo mnogo storjenega tudi na področju kanalizacije, ki je bila za nas potrebna, ne samo zato, da bi zagotovili našim mestom vodo, marveč tudi zato, da bi higijensko izboljšali njih stanje.

Tako je bilo v obdobju enega leta zgrajenih v Piranu, Kopru in Izoli 5,4 km kanalov in še posebej je v teku gradnja 480 m zbiralnega kanala v Piranu, ki bo povsem spremenil lice mesta. Frav tako je bila napeljana v 12 vasi vodovodna mreža, kjer so bili zgrajeni novi vodovodi in vodnjaki. Na splošno lahko rečemo, da so bile vodovodne naprave osnovni objekt naše komunalne dejavnosti.

Velik obseg je v našem okrožju zavzela elektrifikacija. Napravljenih je bilo 40 km napeljav visoke napetosti in 40 km nizke napetosti. S tem bo letos v 52 vaseh zasvetila električna luč. Za preskobo našega okrožja z električno energijo je bil zgrajen 25 km dolg vod visoke napetosti in sicer od Karolje do Bui, Poleg naštetih del moramo prišteti še številna dodatna dela. Pri vsem tem pa moramo dodati, da je glede na široko področje gradenj, ves čas občutno pomanjkanje delovne sile, kakor tudi tehničnega kadra.

To je okvirna slika naznačenih del, katerih velikost in pomen pa bi bila bolj razvidna, če bi navdli dočnejše tehnične in številne podatke. Vsekakor pa nam je iz tega razvidno, da smo pri vsem tem imeli ve čke uspehe.

Prvi uspehi IV. mladinske delovne brigade v Sičovljah

V 3332 delovnih urah izkopal 969 m³ zemlje

Pred dnevi je zamenjala III. mladinsko delovno brigado »Frenk«, ki je delala na melioracijskih delih reke Rokave, IV. mladinska delovna brigada našega okraja, ki jo sestavljajo mladinci in mladinke iz Puč, Koštabone in Kampel-Salara. Brigada je razdeljena na dve četi, ki med seboj tekmujeta.

Ze prve dni je brigada dosegla zadovoljive uspehe. Stalno presega normo za 10 do 15 % - kar dokazuje, da brigadirji de ajo zavestno, z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. »Z delom bomo dokazali našim sovražnikom, na kakšni poti smo. S te poti nas ne bo nihče zavrnil, pa naj bi še tako široko usta, da je pri nas teror itd.« je dejal mlad in krepek brigadir Ivan iz Puč, ko je stresal zemljo iz samokolnice. V očeh mu je sijal žar radosti in hrepenenja. Htel je s samokolnico. Ko se je za trenutek utavil, tedaj so mu jo tovariši pohitili, je zopet dejal: »Da mora biti zastavica naša, zato moramo pohiteti. Nad 900 samokolnic zemlje je že iskopala naša desetina, pa delamo komaj dve uri. Če we v prvi četi niso bolj zbudili in če bomo mi tako nadaljevali, nam zastavica prav res ne uide!« Tako ne misli samo Ivan Breč, tako misli in dela 70 mladih src, ki so med seboj kot bratje in ei drug drugemu napovedujejo tekmovanje.

Brigada je v šestih dneh dela, pri čemer so brigadirji napravili skupno 3332 delovnih ur, izkopal, prevozila in splanjala 960 kubičnih metrov zemlje. Kljub temu, da

je zaradi močvirnatoga terena delo dokaj naporno, vendar to brigadirjev ne utruja, ampak še z večjo vnemo nadaljujejo delo. »Naše delo je koristno vsemu ljudstvu našega okrožja« je dejala Erminija Gleščič. »Zato moramo tem bolj pohiteti, da bomo čimprej izpotrili naš plan!«

Pri delu se je do sedaj najbolj izkazala prva četa, čeprav tudi druga ne zaostaja. Medtem ko je prva četa imela trikrat pihodno zastavico, joa nosi že tri dni tudi druga četa. Kot najboljša desetina pa je še vedno tretja desetina druge čete, ki s svojim delom presega večkrat normo tudi za 80 %. V tej desetini delajo med drugimi tudi Ermanis Marija, Pucer Justina, Baruca Lidija, Breč Ivan, Furlanič Rozalija, Mohorčič Rudolf, Bonaca Klement in drugi. Ti brigadirji so se do sedaj izkazali kot najboljši, ne samo pri delu, ampak prav tako tudi na drugih poljih.

Brigadirji se pripravljajo tudi za kulturno prireditev, ki jo bodo

V Pučah in Koštaboni vedno med prvimi

Pretekli teden so opravili 1216 prostovoljnih del. ur

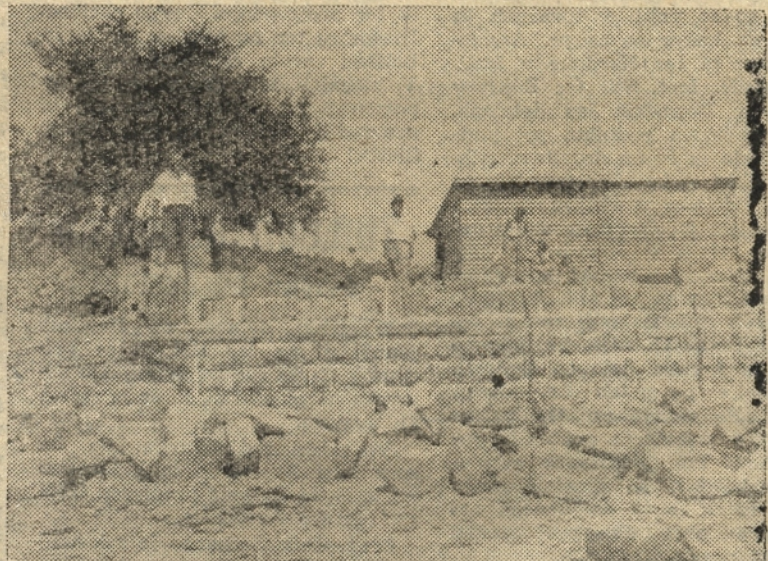
Pred pičim mesecem dni so Pučarji sklenili, da bodo gradili novo cesto, ki bo še tesneje povezala Puče s Koštabono. Tedaj so položili tudi prve temelje bodočemu sedežu KLO, katerega zidovi kar naglo rastejo. Res de avni so ti Pučarji, da jih malo čke dobimo take. Če reče-

Čitajte in širite
»Istrski tednik«

mo, da v vaši hiši človeka iznad 12 let starosti, ki bi ne imel dela, ne pretiravate, ker je resnica. Pučarji so da i v mladinsko delovno brigado v Sičovljah 22 mladincev in mladink, prov taliko tudi v frontno brigado v Rižano. Če ima vas s Planjavami, Doljno in Bre-

či vred okrog 400 ljudi, je to mnogo. Toda kljub temu dela dnevno pri gradnji novega sedeža KLO in nove ceste 26 starih delavcev, ki dnevno opravijo po eno uro prostovoljnega dela. Ob nedejnih pa gre na prostovoljno delo vse, kar je živega! Uspehi so lepi. V zadnjem času je sodelovalo pri udarniskem delu 152 prostovoljcev, ki so opravili vsak po 8 prostovoljnih delovnih ur, kar znaša 1216 delovnih ur. Pri tem delu so izkopal, prevozili in splanjali skupno 230 kubičnih metrov zemlje in raznega materiala, načimili in prevozili 25 kubičnih metrov kamena ter posekali grmičevja na površini 138 kvadratnih metrov. Poleg tega pa so od dneva do dneva povprečno za pol metra dvigali zidove sedeža KLO in, kakor računajo, bo okrog božiča že pod streho.

Omenbe vredno je tudi to, da pri vsem tem najetijo Pučarji tudi na marsikatero oviro in največ pri takih ljudeh, ki radi le govorijo. Prav takšen je Valentin Škarar, kakor se mu po domače pravi, ki bi hotel s svojo učenostjo zrušiti vse tisto, kar so Pučarji zadnja leta ustvarili in zgradili. Vendar mu to ne bo uspelo, ker so Pučarji že tako trdno prekaljeni, da ga bodo znali ukrotiti.

Zidovi bodočega sedeža KLO v Pučah se naglo dvigajo

Na Baredih bodo GRADILI

Baredi je raztresena vas, brez cest, brez šole in brez mamskega drugega! Za vsako stvar morajo v Izoli, toda tudi to ne gre gladko. Po slabih stezi lepo stopicajo je oslički kamion sploh ne more na Baredo. Prihodnje leto pa bodo tudi na Baredih marsikaj doživeli. Cesto, ki jo že letos gradijo, bodo dokončali; že letos lahko pojdejo po novi cesti v Izolo. Skoraj 1 km daleč so že izkopal. Se tristo metrov, pa bodo prodrli. Prišji bodo na hrib. Toda ti metri so naštežji, ker bodo morali sekati živo skalo, 15 delavcev dela stalno na cesti. Od marca meseca do danes so napravili nad 5000 delovnih in izkopal nad 6000 kub. m zemlje. Kmetje iz Baredov pa so dali že 3000 prostovoljnih ur. Najboljši prostovoljci so Barbo Aldo, Juriševič Anton, Tuljak Josip in Kranf Renato. Vsi Baredčani pa prispevajo po svojih močeh, da bodo imeli čim prej cesto. Med delavci, ki de ajo dnevno na cesti, so najboljši: Cerin Daniel, Koterle Anton, Kranf Karel. Dnevno presega jo normo za 15 %. Dobre delavce je tudi Juriševič Lucijan, ki je bil že nagrajen.

Baredčani pa ne bodo imeli samo ceste, ampak tudi šole in ljudski dom. MLO v Izoli je planiral 5 milijonov in pol za gradnjo ceste, šole in ljudskega doma na Baredih. Za druge objekte v Izoli pa je planiranih 18 milijonov din. Torej tudi Baredo bodo končno zaživele. Cesta bo odprla Baredčanom dober dostop čez hrib v Izolo.

V Sičovljah dela vojaška brigada „BRATSTVO“ in EDINSTVO

Ze od 26. junija dela pri melioracijskih delih reke Rokave 30 članov JA, združenih v delovno brigado »Bratstvo in edinstvo«. Brigada je razdeljena na 3 vode, od katerih se je pri delu izkazal kot najboljši prvi vod, ki ga vodi pod-

poročnik Masleša Branko. V tem vođu pa je najboljša skupina, ki jo sestavljajo Matejič Dragoslav, Ilijas Hasan in Eton Zvir, ki stalno presega normo od 70 do 80 %. V času dvomesečnega dela je brigada dokončno izkopal nad 600 m kanala ter pri tem povprečno preseglala normo za 45 %. Ta dela je opravila naša vojska po čeg svojega vojaško vzgojnega dela. S tem so pripadniki naše armade ponovno dokazali, da si je z vztrajnim in požrtvovalnim delom zagotavljamo lepše in srečnejše življenje.

Kortežani so se dobro prijeli dela

V Kortah se je življenje razgibalo, čeprav so doma sami starčki. Mladina de a večinoma v mestu. Vsaak dan pridejo skupine na prostovoljno delo. Tudi Malijčani, ki prej niso prihajali, so zdaj začeli pomagati Kortežanom. 22. t. m. je bilo 15 ljudi na delu, en dan preje pa 30 žensk. Zadrudni dom je že skoraj štiri metre visok. Ko bo dovršen, bo 9 metrov visok. Razen zadrudnega doma gradijo Kortežani se dva ve čka vodnjaka, enega pred šolo, drugega pa pri zadrudnem domu. Nekateri mislijo, da bi vodo lahko napeljali po ceveh iz bližnjega izvira in ne bi bilo treba nobenega stroja za pogon, ker je voda bolj na visokem kakor vodnjak in bi se tako sama iztekala

vanj, zato želijo, da bi prišel kdo iz Kopra, da bi jim pomagal.

Strasna suša je tudi Kortežane hudo prizadela. Krompirja ni, koruze še manj, le nekaj žita, pomešanega z grahorjem in malo vina. Tudi trte se sušijo, ker je bilo tu zelo malo dežja. Kmetje so zelo zadovoljni s cenami grozdja, zato ga kar obirajo in prodajajo. Manj de a bo in večji zaslužek, a tudi skupnost bo imela več koristi.

Povedali smo, da so ostali v Kortah sami stari ljudje. Zvečer pridejo mladi že zgodaj domov. Ne mislijo na to, da bi tudi oni kaj pomagali pri gradnji zadrudnega doma. Na gradbiščih v Kortah bi morali pomagati prav vsi in tudi mladina.

Grintovčani razširjajo cesto

O Grintovcu vedo naši ljudje prav malo. Ob prijaki kolesarskih tekem so nekateri italijanski časopisi prinašali spačenko. »Montetosok«, za vas in hrib pa imamo lepo sovensko ime Grintovec in prav je, da to ime pišemo, kakor ga izgovarjajo domačini. Vasica je malna. Komač 24 številke je na hribu, ki je pozami izpostavljen burji, poleti pa žarečemu soncu. Skromen kolovoz jo veže s Smarčani! Se za osle je bila slaba, zato so pa Grintovčani sklenili, da jo bodo razširili in da se bodo tudi

oni lahko ponašali z lepo in široko cesto, ki jih bo bolj povezala s svetom. Ze 14 dni delajo vsak dan po 10 ur pod žgočim soncem. Razširjajo cesto za dobra 2 metra. V nekaterih krajih bo široka celo 5 metrov. Vsaak dan je od 10 do 15 ljudi na delu. Vsi vaščani de ajo. Dela vodi Grintovčan Marko. Za prevoz materiala skrbijo KLO.

V desetih dnevih so napravili nad 1000 prostovoljnih ur, toda Grintovčani bi želeli, da bi tudi Smarčani kaj pomagali, ker imajo ob cesti svoje njive.

Kako poslujejo naše hranilnice

V Koprju imamo Hranilnico in posojilnico, ki zbira hranilne vloge in daje svojim članom manjša posojila.

Posojila žal prekašajo vloge in se posojilnica zaradi tega poslužuje posebnih kreditov, kar ni pravilno.

Za odpravo tega nezdravega stanja mora posojilnica ukreniti vse potrebno, da se povečajo vloge.

Povečanje vlog daje Hranilnici in posojilnici tako moč, da lahko podpira ljudi, ki so v potrebi v primeru bolezni, smrti, rojstva, poroke ali kakšnega drugega dogodka. Velike koristi ima seveda tudi vlagatelj. Hranilnice vloge mu omogočijo kritje svojih potreb brez najetja posojila ali pa vsaj manjšega posojila. Da bi se položaj še poboljšal, naj bi se organizirala štednja v sindikalnih podružnicah, kjer naj bi blagajnik sindikatov na plačnik dan zbiral vloge od vseh članov in jih potem vlagal v hranilnico za vsakega vlagatelja posebej.

Ta način vlaganja bi dal možnost posojilnici članom sindikalnih podružnic, da si prištedijo potrebne zneske tudi za svoj letni dopust, katerega si mnogi delavci in nameščenci ne privoščijo ravno zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

Koliko pa je delovnemu človeku oddih potreben, ve samo tisti, ki ga je doživel.

Potrebno je organizirati zlasti v sindikalnih podružnicah predavanja, s katerimi je treba čim prej predočiti potrebo in korist štednje.

V zadnjem našem članku smo opozorili tudi na štednjo šolske mladine. Tudi tu bi morali štednjo urediti na isti način kakor v sindikalnih podružnicah.

Štednjo v šolah smo vpeljali že leta 1947. Takrat je šolska mladina vložila okrog 50.000 litrov. Toda pri tem je tudi ostalo, ker se šolske oblasti niso za to več zanimale, učitelji sami pa tudi ne.

Za tako štednjo se niso mnogo zanimale niti posojilnice.

Posojilnici v Piranu in Izoli sta imele že vloge šolskih otrok, a sta že v začetku svojega poslovanja zaspali.

Edino hranilnici in posojilnici v Koprju in Pobjegih sta pokazali nekaj zanimanja; posebno prva, ki je doživela močnejši razmah.

Kreditni odseki pri kmetijskih zadrukah imajo že druge naloge bolj

praktičnega značaja. Ne smejo na primer zanemariti vzgojnega dela v pogledu štednje. Kreditni odseki se morajo posvetiti organizaciji štednje na vasi posebno med šolsko in drugo mladino. Pri tem jim morajo pomagati tudi druge organizacije, v šoli pa učiteljstvo.

Uspehi štednje bodo ugodno vplivali na razvoj našega kmetijskega gospodarstva ter našega gospodarstva na splošno. **Cok. —**

Za vedno nas je zapustil pilot ANGEL BABIČ iz Čenturja

V soboto smo se na Maem Čenturju za vedno poslovili od tovariša Angela Babiča.

Tovariš Angel se je pretekli teden ponesrečil v lovskih letalcih pri vojaških vajah v okolici Skopja in tako našej prezgodnje smrti.

Velika udeležba na pogrebu je pokazala, da je bil tovariš med našimi ljudmi priljubljen. Nad tisoč ljudi ga je spremlilo k večnemu počitku. Na četu spreveda so borci Zvezde primorskih partizanov nosili dve rdeči zastavi s trobojnicami v kotu in črnim trakom ter velik venec. Sedelo je še kakih 15 ven-

cev, ki so jih prebivalci iz okolice in borci JA podarili v spomin tovariša Angela.

Ob odprtem grobu se je v imenu aviačarskega garnizona v Skopju poslovil od tovariša Angela kapetan aviacije, ki je v svojih poslovnih besedah izjavil, da je bil pokojni Angel vesten in hraber pilot Titovega modrega neba. Ko je opravljal svojo dolžnost, se je ponesrečil ter so tako njegovi starši, žena in hčerka, sorodniki, aviačarji Jugoslavije in vsi drugi za vedno izgubili svojega sina, moža, soborca in dobrega prijatelja.

PIŠEJO NAM ...

IZ MAREZIG

Dragi »Istrski tednik«! Čeprav je bil objavljen v tvoji zadnji številki kratek članek z naslovom: »Par zapovedi avtobusa, ki vozi v Marezige«, se še vedno dogajajo nepravilnosti. Te pa bomo morali vendarle odpraviti, ker škodujejo skupnosti.

Tako je dne 19. t. m. naš sprevodnik na nesramen način napadel invalida tov. Korena iz Čenturja in Ano Grimač iz Marezig, ker sta hote a v avtobus, za kar imata kot invalida tudi prednost.

21. t. m. ni hotel vzeti v avtobus tov. Stok Rozina iz Marezig, ki je morala nujno v Koper k zdravniku zaradi zastupljenja. Čeprav ga je Rozina prosila in mu počasnila nujnost potovanja, je vendarle ni hotel vzeti.

Tak postopek ni prav nič v skladu z ljudsko oblastjo. Naj sprevod-

nik ve, da naši ljudje ne bodo trpeli takih škodljivcev. **Stok Alojz**

IZ ŠKOFIJ

Delegacija žena iz II. Skofije je obiskala vojaško bolnico v Portorožu. Podarile so bolnikom sadja, ki so ga žene iz Skofij prav rade dale in tako zopet dokazale svojo hvalažnost in predanost tisti vojski, v kateri so se borili tudi naši partizani.

Mala Suzana je prinesla pozdrave v imenu vseh pionirjev iz Skofije. Vsakega posebnega je pozdravila in obljubila, da ne bodo pionirji iz Skofij zaostali za drugimi. Recitirala je tudi pesen o Frimorski. Vsi, ki smo obiskali bolnico, smo bili presenečeni, ko smo videli požrtvovalnost in voljo naših hrabrih vojakov, ki čuvajo našo domovino. **Hrvatina Justina**

V OPEKARNI PRI BANDELU

proizvajajo dnevno 17.000 kosov opeke

Pod Sv. Petrom v dolini Vačder-nige so naši delavci zgradili prvo opekarno v našem okraju sami. Marsikaj še manjka, vendar pa gre. Predelali so peči, da bi imel dim bolj prosto pot in pa, da bi se tudi opeka še boljše sušila. V zadnjih 20 dnevih so dvignili proizvodnjo za 20 %, čeprav so bili do nedavnega vsi delavci neizkušeni v opekarski stroki. Toda med delavci se še čuti, da so kmetije, da so navezani zemlje in zato ne vžamejo vselej dela, tako, kakor bi mora i. Pa tudi uprava ni dosedaj še poskrbela da bi uvedla pravilne norme. Zato so se delavci pritoževali.

V opekarni »RUDA« dela 80 delavcev in med njimi je nekaj uslužbencev. Dnevno proizvajajo 17.000 kosov opeke. Razdeljeni so v dve brigadi, ki sta razdeljeni na pet skupin, tako da gre delo lažje od rok. Najboljši delavci so Bonin, Medoš Andrej, Vidoniš, Vuk Anton, Slama Emil, delavki Pribac Rozalija in Nerina Vuk. Med zidarji se posebno odlikujejo Fičur Marjan in Vuk Milko. Najboljši med kurjači pa je Del Giusto Elio, med mehaniki se odlikuje predvsem tovariš Ivan.

Tako je 80 dobrih delavcev se-

stavilo nov kolektiv naše mlade opekarnice. So po večini kmetje, a se tudi v opekarni dobro počutijo. Zujave roke se prilagodijo vsake-mu delu, kjer je treba koristiti skupnosti!

ŽENSKÉ VOLITVE v Šmarjah

Ze v zgodnjih jutranjih urah je bilo vse živo na vasi. Zene so krasile vas in dvorano, nad vasjo so plapolale zastave, razlegale so se borbene pesmi, pomešane z otročjim petjem in vriskom.

Ob 8. uri so se začele žene zbirati v lepo okrašen dvorani. Kmalu je bila dvorana polna. Osemdesetletna ženica Hrevatin Marija, po domače Tetovka, je vsa zakrbljena prosila, naj ji žene oprostijo, ker je stara in je zaradi počasne hoje zakasnila. Vsa vesela se je oddahnila, ko je zvedela, da se volitve še niso vršile.

Tov. Ulčnik je na kratko razčlenil politične novosti. Tovarišica iz Okrožnega odbora ASIZZ je pojasnila pomen bodoče organizacije ASIZZ. Nato so sledile volitve. Zene so z zanimanjem in navdušenjem izvolile najprej predsednico Hrevatin Elviro, nato tajnico Prodan Marijo. Ob izvolitvi je bilo veliko navdušenje. Zene so vstale in ji čestitale. Smejoči obrazji in dobrohotne oči, ki so se upirale v novo tajnico, so pričale, da imajo Marijo vse žene rade.

Volitev se je udeležilo 99 % žena. Le ena je ostala, ki se volitev ni udeležila, in sicer Strušnjak Dragica. Zene so dejale, da bo lahko postala njihova prijateljica le, če se bo spremenila ter postala aktivna.

VAŠKI NOGOMET

Nova vas-Sv. Peter 3:1

V nedeljo dne 20. t. m. sta se pomerili v prvenstveni nogometni tekmi mladinski nogometni moštvi iz Nove vasi in Sv. Petra. Tekmo so zaslužno zmagali mladinci iz Nove vasi, ki so zmago odločili že v prvem polčasu igre z rezultatom 3:0. Končni rezultat pa je bil 3:1. Obe moštvi igrata z napakami, vendar je v obeh sestavi mnogo nadarjenih mladincev, ki imajo vse pogoje, da se usposobi-jo za dobre nogometaše. Obe moštvi čakajo nadalje velike naloge v stalnem in rednem treningu, kakor tudi v tehničnem urejevanju igrišč, opreme itd. Moštvi pa naj služita za primer vsem ostalim okoliškim mladinskim aktivom, kako je treba vključiti mladino med aktivne fizične delavce. **Z. T.**

Bivši borci NOB nosijo spomenik letalskega garnizona

V štirih urah 8.600 kosov votlakov

Na vzpodbudo sindikata ne podružnice so v nedeljo delavci opekarnice »Nardone« v Izoli organizirali štiriturno tekmovalstvo za večjo storilnost, ki se ga je udeležilo tudi upravno vodstvo podjetja. Tekmovali so za dvig proizvodnje votlakov. Tako so v štirih urah proizvedli 8600 votlakov, pri čemer so presegli normo za 100 %. Pri tem pa so pazili tudi na kvaliteto opeke in lahko rečemo, da so s tem tekmovalcem uspeli izboljšati tudi kvaliteto votlakov, kar je seveda velik uspeh in služi kot vzgled našim tvornicam.

BORIS ZIHERL: DRŽAVA V PREHODNI DOBI

je pojavila, pa do danes, štiti država interese vladajočega razreda. To je njena osnovna funkcija. To je sicer otača, toda v socialističnih državah je vladajoči razred odovno ljudstvo. Potemtakem je torej bivša izkoriščevalska manjšina tisto, kar je treba zatirati, funkcija države pa je ista, to je zatiranje razrednega sovražnika na znotraj. Prej je bila država aparat za zatiranje večine s strani izzemalske manjšine. 2. Druga funkcija, ki jo ima vsaka država, je obramba pred zunanji sovražniki. To funkcijo ima še danes in je to tudi funkcija socialistične države. 3. Gospodarska funkcija, upravljanje gospodarstva. V prejšnjih državah je bilo to sorazmerno zelo mala funkcija, ker upravljalo gospodarstvo v prejšnjih državah zasebni lastniki proizvodnih sredstev. Kapitalisti sami so upravljali gospodarstvo kot zasebni lastniki. Vsa zunanja trgovina, vsa notranja organizacija proizvodnje, vse je šlo na račun privatnih lastnikov. Država se ni mnogo mešala v te stvari, razen v zadnjem času, ko so se kapitalisti znašli na položaju koektivne obrambe svojih interesov pred delovnim ljudstvom in ko so bile prenesene zlasti v vojnem času na državo ne-

katere gospodarske funkcije. Sicer pa so bile gospodarske funkcije države sorazmerno majhne. Gospodarska funkcija države je postala sedaj v socialistični eri preko noči zelo velika.

Kaj je gospodarska funkcija, kaj upravljanje gospodarstva? Kdor proizvaja v tem gospodarstvu na svojih ključnih pozicijah? To je prav najbolj napredni razred, delavski razred, sedaj vladajoči razred. Država ne more uresničevati gospodarske funkcije brez sodelovanja tega razreda, brez vključevanja tega razreda v naširšo organizacijsko in tehnično delo pri pošejevanju in razvijanju gospodarstva. S to novo funkcijo, z gospodarsko funkcijo se ustvarja tudi tisti vzrok, kjer pričena država najprej odmirati. S tem, da prevzema gospodarske funkcije, se država angažira na tistem področju, kjer pričena odmirati, saj država ne more izvajati gospodarske funkcije brez vključevanja delavskega razreda v upravljanju države. Zaradi tega je bilo na posvetovanju z vsa pravico poudarjamo, da od mre država najprej na gospodarskem sektorju. Gospodarski sektor je tisti sektor, kjer je treba naj-

prej ustvarjati osnove proletarske socialistične demokracije.

V zvezi s tem so naravnost značilni vsi tisti ukrepi, ki jih nadalje izvajata naša država in naša Partija pri vedno širšem pritegovanju delavskega razreda; z ustvarjanjem delavskih svetov v podjetjih, v samem procesu upravljanja narodnega gospodarstva. Kakšna je sila, ki deluje proti tem tendencam, proti tendencam vključevanja naširših množic v upravo države in samoupravljanja narodnega gospodarstva?

Zgodovinske okoliščine so privedle do tega, da je zmagala revolucija najprej v državah, ki je bila sorazmerno s pogoji kapitalističnega razvoja prilično zaostala. Daleč smo od tega, da bi Rusom zaradi tega karkoli očitali, da so pričeli revolucijo napačno. Cim se je pojavila možnost zanjo, so bili kot zavedni komunisti dolžni, da jo izvedejo. To pa ne spreminja ničesar na dejstvu, da je socialistična revolucija kljub temu zmagala v neki zaostali državi, ki ima stoletno preteklost najbolj despotičnih režimov, stoletno preteklost neke najbolj toge, najbolj gnje birokracije, ki je bila znana po vsem

(Nadaljevanje sledi)

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

V LR Sloveniji bodo letos investirali v državna pitališča in farme okrog 50 milijonov dinarjev

V direkciji za refo prašičev v Ljubljani imajo zelo zanimiv zemljevid Slovenije. Rdeči, plavi in zeleni pravokotniki, kvadrati krogi in trikotniki predstavljajo obstoječa pitališča svinj, gosje, rače in purje farme, farme poljev ter valilnice in ribnike za krave. Razen tega so na zemljevidu zabeležene vse novogradnje, ki jih določa letošnji investicijski plan. Posebno pogosto so posejana ta znamenja v okrajih Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Črnomelj, Poljčane, Ptuj in Maribor okolica.

V Sloveniji bodo letos gradili in razširjali nova pitališča svinj v 17 okrajih. Največja bodo v Brestu pod Krimom, Dobu pri Mirni, v Zalogu pri Novem mestu, v Klevevžu in Pogonjcih v novomeškem okraju, v Krupi pri Črnomlju ter Ormožu, Skakovcih in Petančih. Posamezna pitališča bodo imela prostora za več tisoč svinj.

Novih gosjih farm bo zraslo letos v Sloveniji osem. Nekatere od teh bodo prav velike. Tako na Hajdini za 5000 konadov, v Hrestovcu za 4000 kilunov, pa tudi v Prigorici v kočevskem okraju ter Kanžarici pri Črnomlju za več tisoč konadov.

Največja račja farma bo v Otočcu, kjer bo prostora za 10.000 rac.

Od pet novih kokošjih farm bo največja farma v Brežicah, kjer bo prostora za 4000 kokoši.

Farma v Zastavi pri Črnomlju bo dala zavetje 1200 puranov.

Dažje bodo v Sloveniji letos organizirali 9 novih polžjih farm ribnike za krave pa v Račah in Stični.

Vse te farme pa bi zaman čakale na svoje prebivalce, če ne bi istočasno mislili na nove valilnice. Poleg sedanjih v St. Vidu pri Ljubljani in Ptujju bodo že letos dale naraščaj nove valilnice v Murski Soboti, Celju, Brežicah, Črnomlju in Aidovščini.

Gradnja pitališč se konča v desetih krajih, farme so zrasle že v

šestih krajih, vsa druga gradbišča pa bodo oživila v najkrajšem času.

Da bodo vse farme dobro preskrbljene z zeleno krmo in krompirjem, je direkcija organizirala doslej 25 ekonomij in povečala lansko površino 430 ha na okrog 800 ha.

Pitališča in farme so ogromnega pomena za zagotovljeno preskrbo delovnih ljudi po mestih, kakor tudi za izvoz. Temu pomenu ustreza tudi vsota, ki je določena za gradbena dela in sicer 49.500.000. Izredno skrb ljudske oblasti za Doljensko dokazuje dejstvo, da odpade od te vsote na črnomeljski okraj 7.456.000 din in na novomeški okraj 17.282.000 dinarjev.

S. M.

V SRBIJI SO ODKRILI VELIKE ZEMELJSKE ZAKLADE

Na približno 25 krajih v LR Srbiji skupine geološkega zavoda ugotavljajo rudne zaloge in odkrivajo nova ležišča rud. Sestmesečno delo teh skupin je bilo zelo uspešno, zlasti, ker so v vseh večjih rudarskih bazenih ustanovili tudi posebne uprave za raziskovalna vrtnanja.

Nedavno so na podlagi ugotovitev geologov začeli kopati premog na dnevnem kopu pri Varoševcu v košubarskem premogovnem bazenu. Premog je zelo dober in debele plasti ležijo v majhnih globinah. Dosedanja raziskovanja so pokazala, da bo proizvodnja mogla doseči proizvodnjo vseh drugih premogovnikov v Srbiji.

V premogovnikih aleksinskega bazena odkrivajo nove plasti premoga. V Soku, kjer so začeli v večjem obsegu pridobivati premog šele po osvoboditvi, so našli v globini 298 m na nad 10 m debelo plast.

Geološka skupina v Drežniku je odkrila manganovo rudo. Analize so pokazale, da ruda vsebuje velik

odstotek mangana. Raziskovanje nadaljujejo, da bodo ugotovili kakšen obseg ima ležišče.

Po podatkih, ki so jih doslej poslali, je razvidno, da bodo v več kilometrov dolgem andezitnem masivu v bližini Majdanpek odprli rudnik bakra. Računajo, da Majdanpek po bakrovih rudi ne bo zastajal za Borom. Prihodnje mesece bodo precej razširili raziskovalna dela na tem območju in se bo številno vrtnalnih garnitur potrojilo.

Gradbišča v Sloveniji dobe še 700 kvalificir. moči

Na Ljubljanskem polju ob cesti v Trnatecu, so še lanj pozno v jeseni želi ajdo in pobirali druge pridelke, zdaj pa stoji tam lepo število ličnih barak — zvršenih na dolžini skoraj 500 m. Vrste se: kuhinja, jedilnica, klub, ambulanta, »Otok«, »Mostek«, »Litostroje«, »Vuzenica« itd. Nekateri teh napisov

Hmelj je dozorel

Ze dolgo vrsto let je Savinjska dolina znan po prvovrstnem hmelju, ki so ga že v predvojnih letih izvažali v inozemstvo. Jugoslovanski hmelj je bil povsod zelo čisljan in na svetovnem trgu je po njem veliko povpraševanje. Tudi v povojnih letih se to ni spremenilo, čeprav so Nemci med okupacijo uničili obsežna hmeljišča, hoteč s tem na svetovnem trgu uveljaviti svoj hmelj. Toda po osvoboditvi je oblast v Jugoslaviji začela pospeševati hmeljarstvo. Na velikih površinah uničenih hmeljnikov so prvo in drugo povojno pomlad zrasle nove rastlinice, ki so se tesno ovijale visokih, vitkih hmeljev. Leto za letom je bilo več posajenih hmeljnih površin.

Kmetje sami pa niso bili kos obsežnim »hmeljevim gozdovom« in grozila je nevarnost, da bo hmelj žalostno propadel. Na pomoč pa so jim prišli že lansko leto frontovci iz Ljubljane in pionirske brigade iz vse Slovenije. Skupno s stanimi obiranci, ki so prišli iz Hrvaškega Zagorja, so obrali ves hmelj.

Tudi letos je tako. Stalnim obiralcem so se tudi letos pridružili ljubljanski frontovci — prostovoljci.

KAKO OBIRAMO HMELJ

Hmeljnik je dolga njiva, posejana z vrsto visokih hmeljev. Hmelj sam je zelena rastlina s sreštinami

listi in kobulastim plodom. Večje so kobule, bolj zadovoljni so obiranci hmelja, saj se košare tako bolj hitro polnijo. Dobra obiralka nabere tudi po 14 škafov na dan (to je mera, s katero meri kmet hmelj), so pa tudi primeri, ko posamezna obiralka obere v enem dnevu 20 škafov. Tako spretno roko pa imajo tiste obiralkice, ki že od mladih nog obirajo hmelj v Savinjski dolini.

KAJ JE PRI HMELJU NAJBOLJŠE?

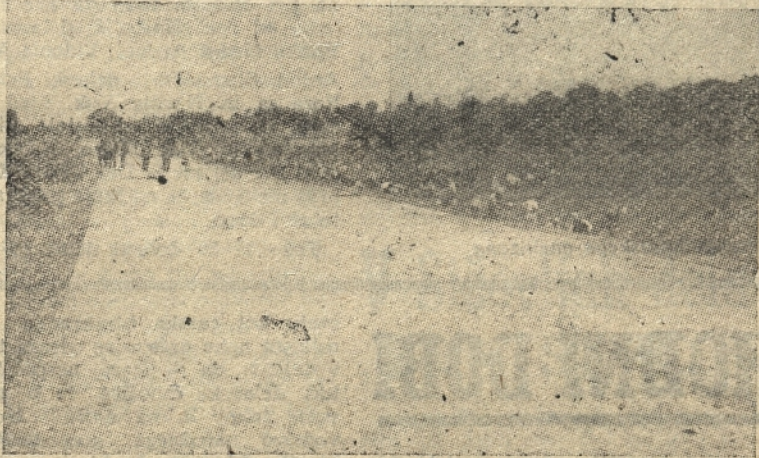
Vrednost hmelja je v rumenem prahu, lupulinu, ki se skriva pod listi storžka. Lupulin sestavlja dve snovi — humulon in lupulon, ki dajeta pivu prijetno grenkobo in aromo. Lupulon se v lupulino pojavlja že takoj v začetku, medtem ko se humulon pojavi šele tedaj, ko hmelj že dozoreva. Humulon je najvažnejši faktor pri proizvodnji piva.

Med najboljšimi vrstami hmelja je savinjski golding, ki vsebuje izmed vseh vrst hmelja največ humulona. Lanj je imel savinjski hmelj 7,2 % humulona, nemški 6,2 odstotka, ameriški 2,3%, bački hmelj 3,9 %, divji hmelj pa samo 1,5 %. Tudi češki hmelj, ki navadno slovi po izredno dobri kakovosti, je bil lanj slabši od savinjskega.

Kolektiv, kjer je vzniknilo tekmovanje za visoko storilnost

Člani delavskega sveta rudnika Breze so izvolili upravni odbor. Med enajstimi delavci, ki bodo v bodoče upravljali podjetje, so tudi: Aljba Sirotanovič, iniciator in prvak dela za visoko produktivnost v rudarstvu in narodni poslanec kopač Nikola Skobič in minier Stipo Vidovič.

V času, ko so v dvorani delavskega kluba izvolili nov upravni odbor, je iz okoliških hribov prišlo streljanje min v znak počastitve tega zgodovinskega dne. Člani Breze je ime svedčano znamenost. Na vogalih ulic, oglasnih deskah in drugih krajih so bili nalepljeni lepaki s slikami in imeni najboljših brezovskih rudarjev. Nekoliko dni prej so rudarji na čast izvolitve upravnega odbora pričeli s tekmovanjem, v katerem so se najboljši izkazale brigade Vejsila Jušiča, Hasana Nešiča in Trnka Rasima. Mladinska brigada Vejsila Jušiča je prekorajila 18. avgusta svojo dnevno normo preko 300 %, a ostale brigade od 50 do 100 %.

Autocesta »Bratstvo in edinstvo« bo še tesneje povezala narode Jugoslavije v bo rbi za socializem

30 hidrocentral na Drini bo dajalo 810.000 KW

Vodna sila Drine je bila dosedaj izkoriščena samo za prevoz splavov in za pogon malih mlincov za korožo. Po količini vode in po velikem padcu pa je v Drini velika sila, ki jo doslej niso izkoriščali. Sedaj v letnem času doseže Drina hitrost 6–8 metrov v sekundi. V istem času nosi s svojim tokom 800 kub. m vode. Po računanih strokovnjakov znaša energija Drine nad 8 milijard kilovatnih ur. Ko bodo popolnoma izkoristili vodno moč Drine, bo ta s svojimi pritoki dajala dvakrat več električne energije kot vse termo in hidrocentrale, ki bodo zgrajene v prvem petletnem planu. Ta energija bo enaka letnemu delu 45 milijonov delavcev. Ze pred vojno je Drina imela moč privlačevala mnoge tuje kapitaliste, neka švicarska firma je celo izdelala načrt za graditev hidrocentrale, toda ostalo je le pri načrtu.

Šele po osvoboditvi so začeli natanko raziskovati velike vodne sile Drine in začeli izdelovati projekte za izgradnjo novih velikih

hidrocentral. Na Drini bodo zgradili pet hidrocentral: hidrocentralo Zvornik, ki bo imela moč 90.000 KW in padec 20 metrov, hidrocentralo Dubravice, ki bo imela moč 400.000 KW in padca 64 metrov, Crvene vode bodo imele kar 215 tisoč KW, Gradina 50.000 KW in Višegrad 63.000 KW. Skupna moč vseh hidrocentral na Drini bo 818.000 KW. Z izgradnjo teh hidrocentral bodo nastala velika jezera, po katerih bodo lahko plule ladje. Projekt predvideva tudi izgradnjo prekopa, tako da bodo lahko ladje plule iz enega jezera v drugo. Poleg tega bodo ta jezera nudila tudi obilen ribolov in postala velika turistična središča.

V naslednjih petletkah bodo zgradili samo v golem toku Drine in na njenih pritokih nad trideset hidrocentral.

Drina je razburkana, nemirna reka. Znana je po hitrosti in po

količini vode ter po velikih padcih. Drina se lahko pri tem meri z Dnjeprom, Renom, Tenisejem v Ameriki in drugimi velikimi svetovnimi rekami. Na vseh teh rekah je gradnja velikih central zelo otežkočena. Zato je bilo tudi na Drini težko izbrati primerna mesta za gradnjo hidrocentral. Po oceni strokovnjakov in sedanjih pogojih je bila najlažja gradnja hidrocentrale pri Zvorniku. Hidrocentrala Zvornik se sestoji iz dveh velikih stojnic, na vsaki obali po ena z dvema agregatoma. Med stojnicami je velik jez z osm pretočnimi polji za odvajanje velike vode in štirimi zapornicami za izpiranje naplavin iz zbirnega bazena. Z graditvijo jezera se dvigne nivo vode za 20 metrov. Tako pa se ustvari jezero, ki je dolgo 20 km in vsebuje okrog 89 milijonov kub. m vode. Jez je visok 40 m. Na jezju je tudi predvidena naprava za spu-

šje še razumljivi; kaj pomenilo »Otok«, »Savica«, »Litostroje« in »Vuzenica« tu sredi Ljubljanskega polja? V teh barakah prebivajo učenci, ki so sodevali pri graditvi prvih največjih objektih naše petletke. Ta imena so tem stanovalcem tako globoko vtisnjena v njihovo življenje, da so si jih prinesli tudi na to polje.

V naselbinj živijo učenci-gradbeniki skoraj v vseh naših gradbišč. Napisna tabla pošaljuje, da se je tu nastanjilo »Gradbeno industrijsko podjetje Slovenije Ivan Matiček Matija« s svojim strokovnim šolstvom.

»Gradiscevci« so pozno pozimi začeli navažati prve elemente, iz katerih so sestavljali barake. Kakor so vajeni, so tudi tokrat poprijeli in v pičlih treh tednih je naselbina že stala in oživila. Prvega januarja je bilo v naselju že vse živo mladincev in mladink. Z vseh Gradisovih gradbišč so se zbirali z željo, da si izpopolnijo znanje. Prav vse stroke so bile zastopane: zidarji, železokrivci, mlinerji, betonerji, strojniki, normirci, komunalci, skladiščniki, administrativci, mezdni, materialni, p'anski, evdentičarji. Da, celo kuharice in ser-

virke so se hotele vzgojiti. K vsem tem poklicom so se še priključili učenci v gospodarstvu.

Nad 400 učencev je bilo zbranih 10. januarja, ko se je začel pouk. Marsikaj je še primanjkovalo, tako da na področju stanovanjske udobnosti kakor tudi v pripravah za nemoten pouk. Začeli so z nezlomljivo in trdnim voljo in z jasno zastavljenim ciljem. Omahljivci so bili redki. In še kar jih je v začetku bilo, so takoj odpadli. Čim bolj je pritiska zima, tem bolj so se zagrizli v učno snov. Čim bolj se je bližala pomlad, bolj so gorele luči po učilnicah. Trije meseci minejo hitro, učiti pa so se morali zelo mnogo. Ob gradbeni sezoni ni časa, da bi listal in iskal po knjigah. Takrat je treba že vse vedeti in moraš se praktično izpopolnjevati. Ni pa bilo mnogo samo učenja: na tisoče delovnih prostovoljnih ur priča o visoki zavesti učencev in o potrebi, da so si uredili, če tudi le začasno, udobno bivališče.

Na pobudo in s pomočjo mladinske organizacije so učenci tudi redno obiskovali operne in dramske predstave, večina pa jih je tako prvič videla gledališke predstave. Ogleдали so si druge umetniške in kulturne ustanove Ljubljane.

Zvornik pa bo dajal električno energijo za 0,15 din za KW.

Z izgradnjo hidrocentrale pri Zvorniku so začeli že 1947. leta. Najprej so morali zgraditi velik zaščitni zid, s katerim so odpreljali Drino na bosansko stran, da so lahko na desni strani začeli z gradnjo prve polovice jezera. Težko je bilo delo. Drina je strova reka. Bosna z Drino je bila skoraj nepremagljiva; samo v eni noči je narasla za 4 m, nato pa se je s silno močjo zaganjala v zaščitni zid. Toda delavci so jo premagali. Danes gradnja nove hidrocentrale na Zvorniku naglo napreduje. Ko bodo zgradili prvo polovico jezera na desni strani, bodo porušili zaščitni zid in zgradili novega na levi strani. Koncem prve petletke bo Jugoslavija dobila velikanske množine električne energije z novimi hidrocentralami, ki bodo pospešili gospodarsko in kulturno preobrazbo zapadne Srbije in vzhodne Bosne, s tem pa tudi vse Jugoslavije.

SEDEM DNI PO SVETU

Ne more se doseči mir samo s podpis

Organ pripravljalega odbora za ustanovitev neodvisne del. stranke Nemčije »Freie Tribune« kritizira v članku slepo podpiranje KP Nemčije sovjetski kampanji za mir.

Ljst poudarja, da hoče KP Nemčije prikazati sovjetsko lažno kampanjo za mir kot edino pot za preprečitev nove vojne in da nemške-mu narodu vsiljuje prepričanje, da je za ohranitev miru dovolj postavitj podpis na nabira ne pole.

Tisk KP Nemčije trdi, da podpis jamčijo mir. Toda — se poudarja v članku — to zbiranje podpisov ne pomeni nič drugega kakor zbiranje izjav za sovjetsko zunanjo politiko, ki ne samo ne odgovarja interesom delovnih ljudi v drugih

državah, ampak je pogosto v zelo ostrem nasprotju s socialističnim načelom o enakopravnih odnosih med narodi.

Na koncu poudarja list, da se borba za mir lahko uspešno vodi edino, če se delovni ljudje v vseh državah združijo v črvtstih fronto. Kolikor bodo sile resničnih prijateljev mir močnejše prišle do izraza, toliko se bodo vojni hujskači v raznih državah težje od očili, da začnejo novo svetovno vojno — zaključuje list.

Razglas CK KP Grčije v zvezi z novo vladno krizo

Radio »Svobodna Grčija« je te dni oddal poročilo CK KP Grčije v zvezi z novo krizo. V tem poročilu je rečeno, da je prejšnja vlada že od začetka šla preko obljub za pomirjenje v državi in da se je popolnoma podvrgla volji ameriških okupatorjev. Sedaj, ko so Američani izkoriščali Zastirasa, iščejo novo vladno kombinacijo in so pozvali Venizelosa, naj sestavi vlado »narodne enotnosti«. Če bo ta vlada sestavljena, ne bo nič drugega nego monarhofašistična zveza, ki se bo priključila liniji ameriških imperialistov.

Nato poziva politične stranke, ljudske organizacije in prebivalstvo, naj se spravijo na delo za takojšnjo razpustitev parlamenta in za razpis novih svobodnih volitev na podlagi proporcionalnega volivnega sistema. Poziv zaključuje: »Geslo vsega ljudstva bodi: razpustitev parlamenta, volitve na podlagi proporcionalnega sistema, ljudska svoboda, splošna amnestija.«

V Italiji pripravljajo načrt za bodoče borbe delavstva

Tajništvo Splošne italijanske zveze delavcev je sklicalo dva sestanka, katerih se bodo udeležile Delavske zbornice vse Italije in federacije industrijskih delavcev. Na teh sestankih bodo razpravljali o načrtu borbe, ki naj se začne v septembru, da se prisili Confindustria, da spremeni svoje dosedanje negativno stališče glede delavskih zahtev.

Prvi od teh sestankov bo v Rimu 27. tega meseca, drugi v Turinu 3. septembra. Razpravljali bodo o sledečih točkah: 1. Priprava načrta za borbo industrijskih delavcev; 2. Delovni načrt; 3. Razno-

Borba kitajskega naroda se vleče že stoletja. Že v XVI. stoletju so Japonci začeli svoj divjalni pohod na našo deželo, ki se je nato ponavljala skoraj vsa stoletja. Večkrat je Kitajska tpejala od napadov sosedov na severu in zapadu. Za obrambo pred sovražniki je znani kitajski cesar Li-Huan-Ti v tretjem stoletju pred našim štetjem zgradil po vsem svetu znameniti Kitajski zid, ki se vleče v dolžini 2400 km od Kansua do Ljatunškega zaliva.

Tudi mongoški, hunski in tatarski vdori so zapustili na Kitajskem svoje posledice. Podjarjili so lep del naše dežele, toda Kitajci smo še vedno širili svojo moč v vse smeri. Zato je tudi naša kultura prešla na mnoge narode.

Tudi Evropejci so večkrat napadli kitajsko obalo. Toda našo deželo je varoval zemljepisni položaj. Popolnoma pa se le nismo mogli otresti belih zaslužnivaških izkoriščevalcev. Prodrli so v naša primorska mesta in tudi v notranjost ob velikih rekah, si tam zgradili naselja, jih modernizirali, osvojili so si naša polja in izko-

Jugoslovanska nota Bolgarski vladi

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je te dni izročilo bolgarskemu poslanstvu v Beogradu noto v odgovor na bolgarsko noto, od 21. aprila tega leta.

Jugoslovanska nota zavrača poizkuse bolgarskega zunanjega ministra, da bi dokazala nekakšno preganjanje bolgarskih državljanov v Jugoslaviji, ter poudarja, da Bolgari, ki bivajo v Jugoslaviji, uživajo iste pravice kakor Jugoslovani.

Dalje obžaluje jugoslovanske zu-

PREGLED MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

Na zadnjem zasedanju Varnostnega sveta je bilo korekčno vprašanje že zopet v ospredju. Dolge in mučne diskusije pa niso dale nobenih rezultatov! Zaprane sile ter SZ so se med seboj obtoževale, ne da bi pristale na poskus mirne rešitve tega perečega vprašanja. Zanimivo je, da ZDA ter Anglija niso podprle indijskega predloga,

namje ministrstvo delstvo, da so v bolgarski noti še nadalje postavila vprašanje aretiranih bolgarskih državljanov, čeprav je vlada FLRJ že sporočila bolgarski vladi vzroke njihove aretacije. Gre za nekatere Bolgare, ki sv obtoženi protijugoslovanskega delovanja.

Zavrača se tudi bolgarska obtožba o preganjanju in diskriminaciji egejskih Makedoncev, ki so pribežali v Jugoslavijo. Jugoslovanska vlada je stavila na njihovo razpolago 300 milijonov dinarjev.

BOLGARSKO «slovansko bratstvo»

Jugoslovanska agencija TANJUG javlja, da so bolgarske oblasti izročile večeraj jugoslovanskim obmejnim stražam ubitega Jugoslov. državljanja, pastirja Milaja Kostadinoviča, ki je pomotoma prestopil 14. junija na bolgarsko ozemlje. Agencija dodaja, da ga je pregledala zdravniška komisija in ugotovila na njegovem telesu znake mučenja, katerega je bil žrtev med zasliševanjem.

Jugoslovansko zun. ministrstvo, zaključuje Tanjug, je poslalo bolgarskim oblastem protestno pismo zaradi nečloveškega ravnanja s Kostadinovičem in zahtevalo zanj denarno odškodnino.

Izidi štiridnevne šahovske olimpijade v Dubrovniku

Zahodna Nemčija in Jugoslavija vsaka po 9 točk. Holandska 8, ZDA 7 in pol, Belgija ravno tako 7 in pol, Finska 6 in pol, Danka in Švedska vsaka po 5 in pol, Argentina in Francija po 4 in pol, Avstrija prav tako 4 in pol, Italija 4, Čile 3 in pol, Peru 2 in pol, Grčija ter Norveška vsaka po 2 in pol točke.

Dva Kitajca Huie in Bienen o sebi in svoji domovini

riščali naše ljudstvo, ki pa se jim je vedno upiralo.

Zato ima naše narodnoosvobodilno gibanje za seboj že slavno pot. Odkar pa je bila ustanovljena naša Komunistična partija in je ta vzela v svoje roke usodo našega ljudstva, je narodnoosvobodilno gibanje dobilo velikanski razmah. Pred 30 leti je mladi Mao Ce Tung organiziral v najbolj zavrženi in zapostavljeni kitajski pokrajini Hunan prvo celico Komunistične partije. To je bil začetek. Toda takšnih celic je v kratkem času bilo tudi po drugih pokrajinah. Ze po sedmih letih komunističnega dela so lahko ustanovili ljudsko vlado v pokrajinah Kiang-sj in Hunan. Začeli so ustanavljati vojaške čete, ki so se večale v bataljone, armade. Foverjenik te armade pa je postal preprost vojak-komunist Cu De, ki je še danes vrhovni komandant kitajske ljudske vojske. Vedno več zaslužnjenih Kitajcev, rikšijev, ki so morali dotlej v teku, v neznojni vro-

čini prevažati ohole Evropejce in kitajske bogataše po evropiziranih kitajskih mestih najemniki, ki so jih suženjsko izkoriščali vešposesniki za obdelovanje svojih polj, pridržali so se vsi trepeti Kitajci, vsi tisti iz našega ljudstva, ki niso hoteli umirati v beži in suženstvu. Leta 1930 jih je bilo že za več armad. Proti ljudski armadi se je začel zaganjati Kuomintang s svojimi reakcionarnimi sili. Začela se je »sveta vojna« proti rdečarjem. Proti revolucionarni armadi, ki je takrat merila svoje sile na tisoče, se je zagnal sam Cangkajšek s stotnočji vojniki, s topovi in vso moderno mehanizacijo, ki jo je dobil od svojih gospodarjev in naredbodajalcev Američanov in Japoncev. Ti so na mah pozabili na svoje medsebojne spore in se zedinili, samo, da zatrejo rdečo vojsko, ki se je v vsakim dnem vse bolj širila po Kitajskem.

Toda, ker je bila ljudska vojska še mala, se je pogosto držala partizanske taktike. Naprej je osvaja-

ki navaja konkretne ukrepe za prekinitev sovražnosti na Koreji. Znano je, da je bil pripravljen podpreti te ukrepe tudi predstavnik FLRJ, Aleš Bebler. Korejsko vprašanje leži danes nad svetom kot težka mora! Delovno ljudstvo čuti, da bi ta konflikt utegnil razširiti vojno področje ter razvneti novo svetovno vojno! Zadnje čase se vodilne imperialistične sile trudijo, da bi pokazale, da ima Atlantski pakt trdne temelje. Na tej liniji je zasedanje Evropske skupščine v Strasburgu. Ta skupščina naj bi politično pripravljala teren za vojaške ukrepe v večjem obsegu, dokazovala naj bi, da je Atlantski pakt trden in podobno. Da bi se imperiaisti pokazali močne ter izvršili pritisk, ki naj bi po njihovem mišljenju rodil dobre rezultate, so te dni organizirali v Zapadni Evropi generalne vaje različnih sil (avijacije). Vsi ti skupni zunanji nastopi pa seveda še ne dokazujejo, da je njihov blok brez nevarnih razpok in. Res je, da se vse imperiaistične države mrzlično pripravljajo na vojno, drugo pa je vprašanje, ali je za to tudi napočil »ugoden« trenutek. Najboljši dokaz mrzličnih vojnih priprav je napeto stanje v vseh državah Marshallovega p'ana. Tu je fašizem na pohodu! Značilne primere za to nam nudijo Nemčija, kjer je bilo že izpuščenih mnogo fašističnih zločincev in je izgrajena nemška vojni industrija v teku, številne aretacije protifašistov ter bližnja izpustitev vojnega zločincea Grazianija, preganjanje komunistov v Franciji, fašistični teror v Turčiji in Belgiji, gonja proti komunistom na Japonskem itd. V

Med Egiptom, ZDA in Anglijo je nastal spor zaradi prevoza petroleja skozi Sueški prekop

V odgovor na britanski in ameriški protest proti novim ukrepom glede petrolejskih ladij, ki potujejo preko Sueškega prekopa, je egiptska vlada sklenila, da petrolejske ladje, ki so na črni listi, si ne bodo mogle nabaviti niti pitne vode pri svojem prehodu skozi Sueški kanal. Egiptska vlada namreč zahteva od vsakega kapitana petrolejskih ladij, da se obveže, da bo izkrcal tovor v pristaniščih, ki so navedena v tovarnem listu.

Britanska in ameriška nota poudarjata predvsem, da Egipt ne more na podlagi statuta o Sueškem kanalu postaviti nobene omejitve za plovbo, in da zato ne more no-

ZDA je ravno te dni parlamentarna komisija za kredite odobrila zakonski osnutek, ki določa 16 milijard 871 dolarjev za državno izobrazbo! Ta denar prav gotovo ne bo služil za pobijanje ana fabetizma v ZDA, ki se vedno bolj širi. Vpočitki novih rezervistov v ZDA so na dnevnem redu. Za proračun narodne obrambe za l. 1950-51 se navačajo bajne vsote, toda zastopniki vlade ZDA hkrati izjavljajo, da se bo ta še znatno povečal, če vojna v Koreji ne bo končala v kakih 6 mesecih! Zanimivo je nadalje, da je v ZDA predsednik vlade Truman dobil mandat, da lahko po svoji uvidevnosti napravi vse potrebne gospodarske ukrepe za obrambo dežele.

Položaj na korejskem bojišču se ni mnogo spremenil, toda važno je, da ZDA pošiljajo nova ojačanja, da sta neke kontigente vojakov tankaj izkrcali Kanada in Anglija, kar kaže, da se bo konflikt še poglobil. V mnogih deželah po svetu pa se širi taka vojna psihoza, ki nima nobene realne podlage! Ni slučaj, da si ta psihoza utira pot ravno v času, ko kominformisti še poglabljajo svojo gonjo proti FLRJ, kar seveda slabo vpliva na enotnost demokratičnega gibanja v svetu.

Značilno za položaj v bližnjem Trstu pa je, da so začele cene zlasti živeži naglo rasti, med tem ko v tvornicah odpustajo delavce in kapitalisti ne kažejo nobene voje, da bi izboljšali življenjske pogoje delavstva. Med tem ko se vse kapitalistične države pripravljajo na vojno, podvaja FLRJ svoje napore, da bi uresničila svoj gospodarski plan.

ben kapitan prevzeti zahtevanih obvez. V pomanjkanju teh potrdil bodo te ladje postavili na črno listo in jim odrekali vse pristaniške olajšave na področju kanala. Njihovo možstvo ne bo smelo stopiti na suho zemljo, si ne bo smelo nabaviti živil, nafte, premoga in tudi ne oskrbeti popravil ali morebitne zdravniške pomoči.

Sklep, ki ga je pred dnevi sprejela egiptska vlada, določa tudi, da se te ladje ne morejo oskrbeti niti s pitno vodo. Kakor predvidevajo, se bodo tudi druge države, posebno Francija, pridružile britansko-ameriškiemu protestu proti temu ukrepu egiptske vlade.

noč od Japoncev, ki so zasedli Mandžurijo in se pripravljali na pohod v notranje predele dežele, je bila samo ljudska armada sposobna nuditi kivo očnim Japoncem odpor in rešiti naš narod pred suženjstvom. Ljudska armada se je odpravila na pohod na severozapad proti Japoncem. To je bil zgodovinski pohod, dolg 5000 km. Mojstric se ga je udeležil in mi pozneje pripovedoval, kako so se morali prebijati skozi gorove in gorovja, ker so imeli dva sovražnika: enega pred seboj, drugega za seboj. Marsikaj so videli vojniki Revolucionije na tem pohodu. To je bilo za njih velika šola revolucije v planinah in gorovjih, skozi kateri so se prebijali, so videli strašni prizore, — siromašne vasi in naselja, v njih shirane in sestradane ljudi, ki so izumirali. Ziveli so na veleposesniški zemlji, njihov gospodarji pa so jim pobrali več riž in bob, ki so ga dobirali pri delanju svojimi krmami žulji. Rdeči vojniki so takrat videli, kako izkorišča kuomintang vlada naše ljudstvo.

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

PRIPRAVIMO SE KAR NAJBOLJE NA VEČERNO RAZVEDRILLO

Teden slovenske kulture

Novembra meseca bo v Kopru Teden slovenske kulture. Na ta teden moramo že zdaj misliti in se temeljito pripravljati. Prosvetna društva in razni kulturni krožki v vaseh in mestih se morajo povezati z ljudstvom, ker edino tako bo delo rodilo dobre uspehe.

V vsakem društvu so se v zadnjih letih nekaj naučili. Delovali so pevski zbori, dramske skupine in podobno. Ravno sedaj, ko bo »Teden slovenske kulture«, bo potrebno, da ponavljamo vse, kar smo se naučili in k temu še kaj novega, tako da bo ta teden kulture vedno izražal vse naše uspehe in napore na področju kulture.

V tistih društvih, kjer že obstajajo pevski zbori, naj se dela resno lotijo. Vanganel nam je bil nekdanj za zgrad s svojim pevskim zborom in dramsko družino. Zakaj se ne bi spet lotili dela in nam pokazali svoje sposobnosti prav v »Teden slovenske kulture? Tudi pri Sv. Petru bi bil lahko dober pevski zbor, samo če bi učitelj Mirko Tomazič imel več potrpežljivosti z ljudstvom.

Potrebno je, da pri tej kulturni manifestaciji sodelujejo tudi godbe našega okraja. Godbe naj si čimprej lotijo učenja. v Čežarjih so že

začeli. Tudi Marežani, ki so znani po vsej okoli, naj opravijo svoje sposobnosti v dejanja, ki bodo koristila dvigu splošne kulture.

V »Teden slovenske kulture« bomo imeli priložnost gledati naše kmečke fante in dekleta iz Dekanov, ki bodo uprizorili znano dramo »Primorske žirabe«. Tudi Smarje in Korte se pripravljajo na take težje igre.

Mestna prosvetna društva naj že zdaj vzbudijo njih slovenske stano-

vašce. V mestu živijo več Slovencev, ki bi lahko pomagali tudi po deželi. Fokornih učiteljev je zelo malo, zato naj se kdo oglasi, ki je sposoben in naj pomaga naši deželi, ki je žejna kulture.

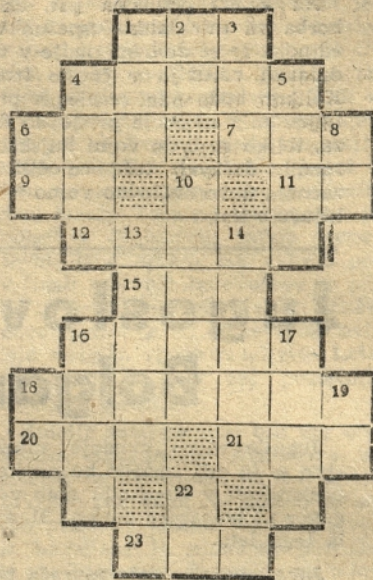
Časa imamo še, da se marčesa naučimo, da ponavljamo in tako pokažemo naše uspehe na kulturnem polju, ki so brez dvoma veliki zaradi tega, ker smo se osvobodili izkorščeva nega jarna.

Kaksna imena so uporabljali Slovenci v Trstu pred več sto leti

Listine iz IX. in X. stoletja so v Trstu precej redke in zaradi tega tudi ne vemo mnogo o Tržaških Slovencih v tej dobi. Od X. stoletja dalje pa je starih listin vedno več in si zaradi tega lahko ustvarjamo že dokaj jasno sliko o življenju Slovencev. Povsem dokazano je na pr., da so bili slovenski meščani v Trstu v XIII. stoletju važni gospodarski faktor. Slovenci so se držali tedaj še trdno svojega jezika, svojih običajev ter še dolgo za tem uporabljali le taka osebna imena, ki so bila pri njih že od nekdaj v navadi. Kaže, da je treba iskati podatke o življenju Slovencev zlasti v listinah iz cerkvenih arhivov. Ti arhivi so najbolj popolni ter so v nekem pogledu še skoro nedotaknjeni. Listine iz Kapiteljskega arhiva so bile na pr. objavljene le v skromnih izvlečkih, zaradi česar ostaja marsikaj iz življenja Slovencev še nadejše prikrito. V izvlečkih, ki jih je objavil Arch. Triestino v letih 1877-78, najdemo celo vrsto slovenskih osebnih imen, ki so zelo značilna in jih zaradi tega navajamo. Med ženskimi osebnimi imeni najdemo tudi naslednja: Stanka, Bečica, Golobica, Minja, Truta, Nedeka, Leuba, Ja na itd. Med moškimi osebnimi imeni pa zlasti naslednja: Prbiša, Miroslav, Budinja, Staniša, Mirec, Golec, Lepec, Volkojedec, Konjec, Sinec, Gostja, Stojgrad, Mirisav, Pribec, Štawatec, Prosinec, Rusec, Volčina, Voljan, Jakonja, Miriša, Voučigoi, Vrižegoi, Cernigoi, Lastinja, Letonja, Lisjca, Mačka itd. Ko je italijanski zgodovinar Marsich pisal izvlečke starih listin, je po navadi

navajal le tisto, kar naj bi služilo zgodovini Italijancov, o čem pa izpuščal in celo nestrno prikriival slovenska imena. Navajamo na pr. ta primer: v originalu je navedeno osebno ime Lepec (to s ključko od spoja), kar se je izgovarjalo kot slovenski o, toda Marsich kljub temu spreminja to ime v Lopezo (počvorjena sta e ter končnica!). Listine, ki navajajo slovenska osebna imena, govore hkrati o gospodarski dejavnosti tedanjih tržaških Slovencev. L. O.

Križanka

Vodoravno: 1. strupena kača; 4. grški filozof; 6. znana kratica; 7. kratica za osvobodilno borbo; 9. nika'nica; 11. osebni zaimek; 12. kregani; 15. rimljanski bog ognjišča; 16. kaj je pri strojih nasprotno od mirovanja; 18. nasprotno od hitrega; 20. žužke, ki pčijo; 21. moško ime; 23. mesto v Črni gori, kjer je bila prva katoliška škofija.

Navpično: 1. nasprotno od

za starejše

dol; 2. italijanski spolnik; 3. ukrajinska reka; 4. razprava; 5. nasprotno od stari (določnik); 6. dva enaka soglasnika; 8. oblika g'oga'a bitij; 10. glavno mesto CSR; 13. novo pristanišče v Damaciji; 14. oblika gl'oga'a troiti; 16. vzdrževanje od ledi; 17. sneg v italijanshini; 18. velika italijanska reka (fonetično); 19. nikalnica; 22. ploskovna mera.

Rešitev križanke iz zadnje številke

Vodoravno: 1. STO; 4. PAM; 7. ja; 8. tli; 9. raza; 11. ti; 12. ATI; 14. se; 16. alga; 12. era; 21. vod; 22. jas; 23. Ada.

Navpično: 1. sir; 2. tla; 3. oaza; 4. PT; 5. a t; 6. mit; 10. ata; 13. ILVA; 14. kurir; 15. era; 17. god; 18. Ada; 20. as.

Ali veste ... ?

1. Ali veste, kdaj je bil Tolminski punt, kdo ga je vodil in zakaj je propadel?
2. Kateri del istrskih Slovencev je bil več sto let pod Benečani?
3. Kdo je izumil električno žarnico?
4. V kateri državi je prebivastvo najbolj gosto?

POSETNIKA

Roman Ost o. Leo Grah
Kaj sta ta dva znanstvenika?

MOST iz aluminija

V Kanadi gradijo prvi most, ki bo izključno iz aluminija. Most gradijo preko reke Sagnony in veže mesti Arvida in Stripshaw (Shipshaw). Dolg bo 150 metrov, širok pa 7 m. Težak bo okoli 180 ton, enak železen most pa bi bil težak 360 ton.

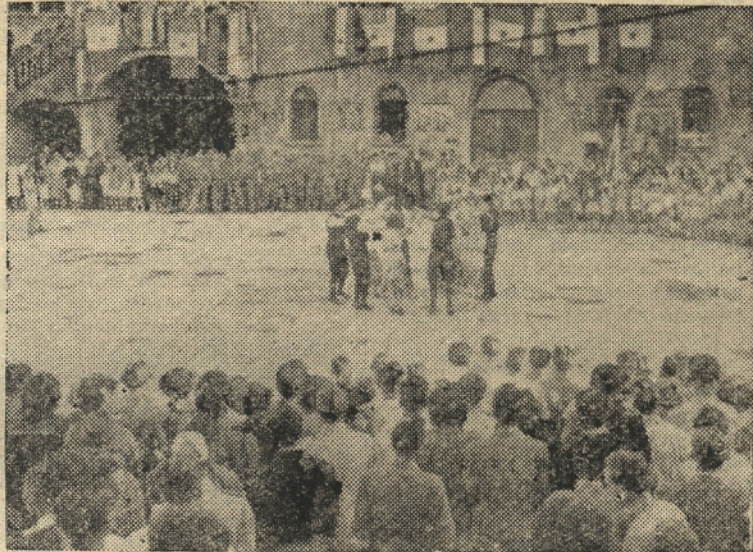
Telefon v avtomobilu

Učenci, ki se bavijo z radiofonijo, so že leta in leta poizkušali napraviti brezžični telefon, ki bi porabil minimum energije. Nedavno jim je uspelo napraviti tak telefonski aparat, ki so ga namestili v avtomobilu in je povezan z avtomobilskim kolesom. Ta telefon lahko sprejema in oddaja. Uporabljajo ga tudi za vezo med vlaki in signalnimi hiščami. Avtomobile s telefonom so najprej zgradili na Češkoslovaškem.

Kdaj je Koper dobil svojo prvo tiskarno

Koper je dobil prvič svojo tiskarno leta 1622. Do tedaj ni bilo v Koprski škofiji še nobene tiskarne. Knjige ter druge publikacije za potrebe tega ozemlja so se ponavali tiskale v Benetkah.

Ta tiskarna je nastala najbrže v zvezi s povečanjem beneškega državnega aparata. V tistih časih je bila moč Beneške republike že na zatonu. Beneška državna blagajna je bila v škripcih, Beneški oblastniki so začeli tudi pri nas uvajati nove davke. Pritisk na de'ovno ljudstvo se je povečal v vsakem pogledu. Beneškim birokratom so bile zaradi tega potrebne vedno nove tiskovine. Kljub dejavnosti domaše tiskarne pa so istrski pisatelji svoja dela še vedno tiskali v Benetkah. Tako je delal še mnogo pozneje tudi kanonik Stankovič iz Bačane (1771-1852), ki je na primer svojo knjigo »Kratka nauk karistijska«, tiskal v Benetkah (1828).

Dekančani so ponosni na svojo fol klorno skupino, ki je že večkrat nastopila v Kopru, Trstu in drugod

Kako je bilo na oddihu v Kranjski gori

Naneslo je, da sem dobil dopust v začetku julija, ko je začela tudi pri nas v Istri pritiskati, huda vročina. Pohitel sem, da bi bil čimprej v Kranjski gori, kjer je Okrožni ljudski odbor organiziral dom oddiha. No, ta ni edini. Nekaj podobnega imata naše okrožje tudi v Martuljku, ki je v bližini Kranjske gore. Naši ljudje na oddihu so med saboj povezani, hodijo drug k drugemu v goste in organizirajo skupne izlete.

Bilo je v zgodnjih popoldanskih urah, ko se je vlak ustavil v Kranjski gori. Na postaji je bilo zelo živo. V gruči je bilo mnogo Srbov in Hrvatov. Dom oddiha sem takoj našel, saj je oddajen komaj streljač od postaje. Odložil sem kofček in se razgledal po prostornem dvorišču in vrtu, ki spada k domu oddiha. Nekaj uslužbenka mi je pokazala sobo, dala obrazec za prijavo ter rekla še, da je vse v redu. Postal sem tako član doma oddiha.

Proti večeru sem opazil, da mi Koprako obabilo ne zadostuje. Bilo je prav hladno. Ko sem se skupaj z družino spravil v posteljo, je bilo na mah konec vsega razmišljanja. Mislil sem si, da je vendarle še dovolj časa, da si izdelamo kakšne večerke.

Prva pot drugega dne me je vodila v središče vasice. Tam je stala trafika in vrsta ljudi. Vse je šlo hitro. Dobil sem kar sem želel. Ogledal sem si za tem vas in se zadovoljen vrnil v bazo. Meni pa se je zelo mudilo ven. Zena me je tedaj posvarila, da je v gozdu zaradi kač precej nevarno. No, jaz bi bil prav zadovoljen, da bi našel nanje. Spomnil sem se, da sem kot šolanček pobožal marsikateroga gada, da sem na take stvari navajen. V trenutku sem bil v gozdu. Tu je bilo vsega dovolj, tako se mi je zdelo. V gozdni lasi sem našel obično borovničje ter rdečih jagod ter grablj in grabil. Nekje v bližini sem slišal igrico in stikal takoj za njo, da bi jo ujel. Spomnil sem se, da bi rabil palico ter urezal leskovko. Pod debele bukvo sem našel jurčka ter začel ugibati, ali ne bi morda kazalo nabirati gobe. Krenil sem čez stezo in našel kamen, ki se mi je zdel nekam nenavaden, ter začel za tem brskati po zemlji, da bi našel ručjo, ki bi utegnila koristiti. Tedaj je nekaj zašumelo. Nad glavo v vejevju sem opazil veveričo! Vzdra-

mil sem se. Spomnil sem se, da je kosilo ob 12. uri in ugotovil, da tičim precej globoko v gozdu. Krenil sem odločno na pot, hodil in tekel. Kosi so bili že popravljeni in me pokarali!

Tako sem začel prvi dan oddiha v Kranjski gori. Po nekaj dneh odmora sem stopil v Martuljek in si ogledal dom oddiha »Staneta Romanak«. Začudil sem se velikim zgradbi, redni in veliki snagi. Povedali so mi, da je v tem domu prostora za več sto ljudi. Fogovarjal sem se s tovariši, ki so bili tu na oddihu. Bilo jih je iz vseh poklicev, največ pa delavcev. Hvali so hrano in sploh vse, kar je bilo v domu. Ogledal sem si še marsikaj zanimivega, toda kaj bi o vsem tem! Mikalo me je predvsem na hrube, zaradi žene in otroka, pa seveda nisem mogel na kake daljše pohode. Vzdržal sem se skupaj s skupino tovarišev na gore okrog Vršiča. Ljubi so skaločve krasile snežnobele planinke. Na vrhovih okoli Ponce smo imeli čudovit razgled na Koroško! Zdi se mi, da sem še največ prebil v gozdu! Bil je zelo bližni in sem bil lahko v nekaj minutah doma. Za take po-

hode v gozd sem pridobil tudi družino. V drugi polovici julija so začele zoreti tudi maline in gozd je bil zaradi tega toliko bolj privlačen! V domu oddiha smo vedno dobivali časopise in tudi Istrski tednik. Citali smo in diskutirali.

Med solidnimi čitanci sem opazil tudi tov. J. in se skoro začudil. No, on mi je povedal, da ga zaenkrat še boljijo noge, ker je na poti iz Kopra skoro ves čas stal. Zde'lo se mi je skoro nemogoče. Pozneje sem se prepričal, da je bilo res tako. Ko tovariša J. niso več bolele noge, se je takoj uvrstil v skupino najbolj držnih plezačev. Na četu te skupine je bil tov. P., ki je ob neki priložnosti izjavil, da dosledno brani paninsko floro ter, da ne bi utrgal planinke, pa čeprav bi bila velika kakor sončnica. Bilo je prav tako. Tiste dni je bilo na gorah vse vznemirjeno, kajti za istrskimi planinci se je dvigal prah in valjilo kamenje! Človek ni bil na gorah več varen. Planinske koče so bile opuščene. Ni bilo več ne pijače in ne jedače. Znači so se baje prav dobro podpreti. Padale so gore in naši planinci so si

izdelali celo obširen zemljevid o točkah, kamor še ni stopila človeška noga.

Preveč hitro je prišel konec! Se enkrat sem se bil napotil v gozd, da se poslovim! Neki domačin me je opozoril na gade. Jaz pa sem bil neizvoljen, ker nisem videl niti enega! Toda glej! Opazil sem, da je mimo bukovega štora nekaj švignjlo. Nisem imel niti palice in ne kamna ni bilo blizu. Tedaj zaslusim razločno: »SSSS!« Skočinim se in pogledam od blizu v grm. Vide! sem široko odprto žrelo! Bil je gad! Lep gad, črn kakor oglje, kar je med gadi večja redkost! Gad pa se v grmičju ni čutil varnega in snuknil brž v večji grm, kjer je bilo najbrže gnezdo! Nisem ga ujel, a sem bil vendarle zadovoljen. Ta reč je izpopolnila moj oddih!

Drugi dan sem krenil na pot in pustil v domu oddiha novoprspete tovariše. Bilo mi je skoro težko! Bilo je res vsega v Kranjski gori! Od prireditve do gozda, hribov in sončnih travnikov, hrane, ki je dobro teknila! Ko me je v Kopru občutil, da je dopusta v resnici zopet spek'o sonce, sem pač lahko konec! A. I.

NAŠIM KMETOVALCEM

Sejati moramo več povrtnin in manj žita več stane trud za pridelek žita, kot kruh na trgu

Koprščina je slovela pred prvo svetovno vojno in tudi nekaj let po prvi svetovni vojni daleč izven svojega področja po svojih prvovrstnih povrtninah, sadju in vinu. Tedaj so v Koprščini gojili zgodnje prideleke kakor grah, zgodnji krompir, špinačo ter druge povrtnine, predvsem pa paradižnike.

Glavni trg za istrske pridelke je bil Trst, kjer so naši kmetje z lahko prodali, kar so nesli s seboj.

Po prvi svetovni vojni pa je prišla italijanska okupacija in z njo gospodarska nesreča za istrskega kmeta. Italijanski prideki, ki so imeli od tedaj prost dostop na tržaški trg, so začeli izpodrivati domače proizvode zaradi manjših proizvodnih stroškov in nižjega življenjskega standarda italijanskih poljedelskih delavcev.

Zaradi omenjene konkurence je začelo povrtninarstvo v Koprščini nazadovati. Kmetje so bili prisiljeni podpreti tako imenovano »Bataglia del grano« (Bitko za žito)

ter začeli sejati žito tam, kjer so poprej rastle povrtnine in tudi vinogradi.

Iz neke statistike iz leta 1937 je razvidno, da Koprščina v 20 letih ni pridelala več kakor 1000 metrskih stotov žita, medtem ko se je leta 1937 odkupilo 1894 metrskih stotov. Zmletega domačega pridelka pa je bilo 3500 metrskih stotov žita. Za naslednje leto se je pričakoval še večji pridelek žita.

Vse to je šlo večinoma na škodo povrtnine, dečna pa tudi na škodo vinkega pridelka.

Napori fašistične vladavine, da bi dvignili proizvodnjo paradižnikov, ki so jih rabili za tvornice konzerv, niso obrodili začelnega uspeha. Pomagale niso niti razne obveze kmetovalcev, ker je cena paradižnikom bila še vedno sorazmerno nizka.

Današnji položaj je docela drugačen. Koprščina je našla za svoj pridelek sadja in povrtnine novo tržišče, ki vsrka celoten pridelek

povrtnin. Ugodne so tudi cene. Našemu kmetovalcu se bo vedno bolj izplačalo, da se povrne nazaj k povrtninam ter opusti pridelovanje žita, ki ni tako donosno kot povrtnina, pa čeprav zahteva več dela (sajenje, okopavanje, zalivanje in pobiranje).

Povrtnine in sadje iz Koprščine dobivajo na novih trgih vedno večji sloves. Tako so kmetje s cenami za svoje pridelke letos prav zadovoljni, posebno s cenami za paradižnike. Le žal, da je bila letos močna suša, ki je uničila precejšen del pridelka.

Vsestransko izboljševanje našega kmetijstva bo privedlo do tega, da se bomo začeli boriti proti suši sistematsko. Z to se bo zopet umaknilo in povrtnine bodo zopet zavzele svoj nekdanji položaj.

KAKO PRIPRAVIMO KOMPOST

Kompost z apnenim dušikom nadomesti dušična gnojila

Problem organskih gnojil in umetnih dušičnih gnojil postaja zaradi pomanjkanja hlevskega gnojila in zaradi previsoke cene dušičnih gnojil pri nas od dne do dne vse bolj pereč. Ne moremo si zamisliti naprednega kmetijstva, posebno pa vrtnarstva, brez gnojil in dušičnih gnojil. Napredno kmetijstvo se v poslednjih letih vse več poslužuje umetno pripravljene komposta, ki nadomesti vsako dušično gnojilo in obenem nadomesti hlevski gnoj.

Za pripravljanje »komposta« uporabljamo različne odpadke, kakor slamo, listje, koruznico, smet, trošine in manj vredni gnoj iz svinjakov itd. Ko imamo dovolj odpadkov, pripravimo »meščo«, kjer bomo kompostovali. Zemljo moramo dobro potlačiti, da ne bo pro-

puščala. Na dno stlačimo 30 cm debele plast odpadkov. Na te odpadke potrosimo vsak kvadratni površine 1,5 kg navadnega neoljnatega apnenega dušika (kalcijevejlanamid). Na vsako plast odpadkov polagamo 1,5 kg apnenega dušika. Apneni dušik moramo pred trosenjem premešati z zemljo. Višina komposta lahko doseže 2 m. Kmetovalci, ki lahko pridejo do morske trave (alge), jo lahko dodajo kompostu. Morska trava je bogata na apnu in kaliju. Kompost ne sme biti suh. Če ni dovolj vlage, ne dozori in apneni dušik se ne spremeni v snov, ki jo rastline (ahko izkoristijo (asimilirajo)). Da se kompost ne posuši, ga moramo večkrat namočiti z vodo, nikdar pa toliko, da voda stagnira. Ko je kup komposta dograjen, ga obožimo z zemljo, da se ne posuši, da dozori. Kompost dozori — torej je uporaben za gnojenje po 5 mesecih.

Tako pripravljen kompost je izvrstno gnojilo za vse kulturne rastline, posebno pa za povrtnine. Uporabljamo ga lahko tik pred setvijo ali sajenjem. Apneni dušik se v kompostu tako predela, da ni več škodljiv razvoju rastlin (neopranati apneni dušik ne smejo trositi rastlinam ob setvi, temveč vsaj 10 do 15 dni pred setvijo). Kompost se ne sme nikdar posušiti. Vlaga mu je potrebna, da se razvijejo bakterije, ki presnavljajo organske snovi v humus (ona zemlja) in dušik apnenega dušika v tako obliko, da jo rastline lahko upijajo.

Pripravljanje te vrste komposta je zelo važno posebno za kmetovalce Istrskega okrožja, ki imajo na razpolago po ugodnih cenah apneni dušik jugoslovanske produkcije. Vredno je še omeniti, da apneni dušik uniči v kompostu vse ličinke muh in drugih škodljivcev ter plevelne rastline, ki pridejo na nivo ravno z gnojem.

Nekaj navodil kako ravnati z vinom poleti

Visoka toplota v kleti povzroča razvoj škodljivih glivic in bakterij v vinu in zato moramo paziti, da se nam vino ne pokvari. Zlasti se je bati v poletnem času onih bakterij, ki povzročajo zavrelico in skvranje vina.

Kako preprečimo razvoj teh glivic in bakterij? Držati se moramo naslednjih navodil:

Če vina nismo še pretočili, ga moramo takoj pretočiti v zažvoplane sode. Ni hujšega sovražnika za vino v sodu kot je drozje na dnu sode. Tu se nahajajo bakterije, ki se začno v bližnjem vinu naglo razvijati in vino poslane v nekaj dneh neužitno in neozdravljivo. Da se izognemo temu zlu, moramo vino čimprej pretočiti v zdrave sode. Pretočiti ga moramo pravočasno. Ne oziramo se na luno, ki nima nobene zveze s pretakanjem vina.

Druga velika napaka, ki jo opazimo po naših kletih je, da sodi niso vedno polni. V zračnem prostoru nad vinom v sodu se naglo razvijajo omenjene bakterije in glivice, ki povzročijo, da se vino skvasa in skvari.

Redki so naši vinogradniki, ki bi imeli kleti dobro zavarovane pred vročino. Ta pa je hud sovražnik vina v kleti. Da preprečimo dohod vročine v klet, moramo držati klet vedno dobro zaprto. Okna naj bodo zamašena s slamo ali z dobrimi lesenimi polkami. Če so noči hladne, lahko ponoči klet prezračimo. Paziti moramo, da ne bodo čepi za zapiranje vseh premajhni. Čunje ne smejo priti nikdar v dotiko z vinom, ker se na njih razvijejo bakterije in okužijo vino.

Starček iz Sečjo skrbeno neguje svoje trte

LEPO JE BITI kmetijski strokovnjak

Mladinci in mladinke! Zaostalost našega kmetijstva, potreba po mehanizaciji in dvigu produkcije nam narekuje, da se v čim večjem številu posvetite študiju v kmetijski stroki. Študij na kmetijski šoli je potreben.

Če primerjamo študij na kmetijski šoli pred 30 leti in danes, vidimo ogromno razliko. Vi imate danes ugodnosti, ki jih nekoč nismo imeli. Učenje je treba vzeti zaradi tega toliko resneje!

Marsikdo bo rekel: »Kaj se bom toliko učil!« Rajši gre na tečaj, ki traja nekaj mesecev, pa dobi službo. Tak mladinci se bodo pozneje bridko kesali. Zahtevalo se bo vedno več. Učiti se je treba temeljito, če se le nudi prilika!

Poglejmo napredne države. Tam je začetek mehanizacije v hlevu in ta se konča na njivi. Ljudska delovna sila je tu razbremenjena. Človek je le vodič, delo pa opravljata stroj in živina. Pri nas pa je ravno nasprotno. Stroj ležijo kje ob zidu ali na soncu, živina v hlevu, na njivi pa gara človek z motiko.

S takim načinom dela moramo prenehati. Učimo se, da se čimprej dvignemo iz zaostalosti!

Navodila za sprejem v kmet. šolo
Uprava dvoletne vinarske in sadlarske šole v Skopljani pri Kopru obvešča mladince in mladinke slovenske in italijanske narodnosti, ki imajo veselje do vinarstva, sadjarstva in vrtnarstva, da se vpišejo v prvi letnik.

Sprejemajo se učenci, ki so dovršili osnovno šolo, od 14. leta naprej. K prošnji (kolokvium z 10 din) za prejem v šolo je treba priložiti rojstni list, zadnje šolsko izpisevalo, karakteristiko KLO, potrdilo KLO o socialnem in imovinskem stanju. Navedene dokumente naj rektanti dostavijo šoli do 1. septembra 1950.

Prijavljeni mladinci in mladinke bodo polagali sprejemni izpit iz materinskega jezika (slovenske ali italijanske) in računstva 10. septembra tega leta.

Prijavijo se lahko tudi dijaki, ki so uspešno končali 3. razred Avviamenta, ki bodo takoj sprejeti v II. letnik naše šole. Dostavijo naj iste dokumente kakor za sprejem v I. letnik.

Šola ima internat, kjer imajo dijaki v o cetero brezplačno. Predvidene so tudi štipendije za najpotrebnejše in najboljše dijake.

O nekaterih napakah v našem kmetijstvu

Koprščina je v kmetijstvu pogledu celina zase. Kmetijske razmere imajo tu svoje prav posebne črte. Zemlja in podnebje vplivata na kulturo, ki se temeljito razlikuje od onih v drugih deželah.

Razvoj nam ugotovljuje sprejembe. Če ne bomo oprezní, nas bo lahko prehiteo, kmetijstva proizvodnja pa bo začela nazadovati. Grešili so tisti, kmetje, ki so mislili, da je pravilno edino obdelovanje zemlje z motiko ter zamenjali mehanizacijo. Danes pa, ko postaja vprašanje dečevne sile na kmetih vedno bolj pereče, je nujno potrebno, da se še bolj poglobljamo v naše kmetijstvo.

Zemlja, ki skoro nikdar ne počiva, in jo vrh tega trpamo z umetnimi gnojili, se vedno bolj črpa. Primanjkuje ji humusa. Dodatek humusa pa se ne bo povečal, dokler ne bo prišlo v našem kmetijstvu do popolnega preobrata v po-

gledu krme, steje in številčne stabilizacije živinoreje. Opazajo se napake pri sledečih kulturah:

Pšenica. Pri pšenici se vse bolj pojavljajo gluha ušesa. Klase postaja krajše. Na vrhovih imamo nedoraščena zrna, katerih mladitnica ne more niti omlatiti. Pojavlja se snedljivost. Čisto žito je že redkost. Nastopajo križane mešanice in zaradi tega bo začel padati tudi sama produkcija.

Krompir. Tudi ta peša in nazaduje. Pojavlja se kodravost. Krompir, ki ga napada kodravost, hitreje dozori, naredi pa manjše gomolje. V dobrih letih smo ga lahko ločili od semenskega. Letos pa, ko je ves krompir droben in ga je malo, bomo vzeli za seme vse, kar imamo. Prihodnje leto bo še več bolezní. Vzrok degeneracije je pogosto sajenje krompirja in pogostoma na enem in istem mestu.

Tu ne more biti govora o kakem ko obarenju.

Mnogi svetujejo uvoz novega semena. To je prav, toda od kod? Nekateri pravijo, da bi bil zelo primeren tolminski krompir. Ta sicer v začetku dobro obrodi. Mi ga ne priporočamo. Do sedaj se je pri nas najbolje obnesel krompir iz Labina. Tega priporočamo. Delajmo z njim poizkuse. Našega domačega pa odbirajmo ter sadimo v zemljo, kjer najmanj 5 do 6 let ni bilo krompirja.

Koruza. V pogledu prehrane je smatrati koruzo za glavno kulturo za prehrano tukajšnjega prebivalstva. Seje se od leta do leta vedno na isto mesto, tako da so molji in drugi škodljivci v zemlji že tako močno razmnoženi, da bi bilo potrebno zemljo zelo globoko preorati ali pa saditev koruze na takih mestih za nekaj let opustiti.

Kdor je letos pred prvim dežjem v aprilu sejal koruzo in dobro opazoval razvoj, je lahko ugotovil množico škodljivcev, ki se nahajajo v zemlji. V zdravem semenu so se zaradi velikega deževja pojavili črvi, ki so jrgizli klice

in zaradi tega koruzo ni kalila. Kdor pa je čakal in sejal pozno, pa ni imel uspeha. Pri nas razširjena koruzna je ameriške vrste. Ni slaba, vendar pa je kot ljudska hrana malo vredna. Po kvaliteti ima pre malo kmetnega zrna in predebele otrobe. Črvi, ki bi ji moral dati višjo vrednost, pa ji manjka. Nekateri so si nabavili belo koruzo, vendar pa si mislijo, da polenta ne bo okusna. Na kvaliteto zrna pa vpliva tudi vegetacijska doba. Koruzna ima za naše kraje, ki so bolj suhi kakor mokri, predolgo vegetacijsko dobo. Pri nas bo treba vzgojiti koruzo z bolj klenim zrnem in krajšo vegetacijsko dobo.

Ne samo pšenica, krompir in koruzna, ampak tudi povrtnine bo treba začeti pregledovati, posebno še paradižnik. Okroglega rada napada gniloba. Tudi tu bi morali kaj ukrenjiti, preden se glivice razširijo.

Navedli smo nekaj glavnih napak ter pomanjkljivosti. O vsem tem je treba resno razmisljati. Delati moramo smotrno za dvig našega kmetijstva. Od uspehov v tem delu zavisi v veliki meri naše blagostanje.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

Vestna poštorska dolžnost

Mož: »Vse bi danes postreljal, tako jezen sem!«
Zena: »Za boga, kaj pa se je zgodilo, da si tako ponorel?«
Mož: »Zakaj ne bi ponorel, ko pa mi je poštarica tako zagodla?«

daje pisma otrokom, naj jih razpečajo. Pisma pa pridejo včasih tudi z enomesečno zamudo.

Na avtobusni postaji rabimo uro

Na avtobusni postaji v Koprui imajo lepo in veiko stensko uro. Sprašujemo se, zakaj je ta ura tako trimasta, da ponika svoje kazalce samo okrog 10. ali pa 13. ure. Naj uprava postaje uredi, da bo ura služila svojemü namenu.

Nezaželeni telefonski pogovori

Cuj, Vane! Tu pri nas so fige bolj poceni kot v Čezarjih? Kaj naj to pomeni? So morda zrastle v slabji uri?«

»Oh, nel! V slabi uri se je rodil tisti na »Fructusa, ki pošilja cenike telefonsko. Pri nas pa telefona nimamo, zato je ostal cenik najbrž na pošti.«

Zaradi tega pa nastajajo nepotrebné marnje med našimi kmeti,

Kaj pravijo PJERU jen BEPO

PJERO: Čej se bou Bepo! Jas san vervo, de te je zamija pazrila, ko t'ni blo videt?
BEPO: Oštja, ke češ, da son bou, znaš, de na Korejo nisen šou. Moje interese niso tan dole.
PJERO: Prou imaš, prou Bepo, mj smo mirne člaveke eno delmo

naše njive, vojska pa nej gre h vrage, mi je nečemo! Neš intareš je, da živmo v mere!
BEPO: Vojsko delo uone, ke narveč o nje prave, kaj te pari! Uone ke po Trste šrajajo od vojske n' znajo, de jeh be te prve užefal! Uone po Trste so gotovo kakšne kalabreže, ke so ambot prodajale čabulo jen špigete po Istre, poten pa so mogle gambe levade ton od kamr so pršle!

PJERO: Pa znaš kaj te pravijo, da je tle tera itajianišima? Ha ha, nanka batona se niso prnesle s sabon, ko so pršle z Madrepatrije. Use so se tle nabrale, narzadnje pa pestile, jen dvignile šila jen kapita!

BEPO: Prou, prou se pavelo Pjero! Ma znaš da ten kalabrežom so sa pardružle anka une, ke so ble ambot Slovence, zej pa so čerjine u Trste, Strela jen udare u noje iz Sargaš so! Sa njimo več za Slowence, ma pravjo da so se rodile pod Italijo jen zattu, da so Talijane.

PJERO: Ben ja, a propožitjo, znaš kaj so ble te ladje u cafte vojke? Ešesovce in špijone od Nemco, jene pa so se prodale za štiri taljanske flike, Aneh deset je teh! Uone pravjo, da niso več Sergaš, ma »Sergia«. Ale ni za plunet v uoči tašnem ladjem, ke na poznaio nite svoje matere eno uočjo soje uatroče po talijanskol!

BEPO: Sa zna, da ja? To niso več Slovence ma so gnije štrace!
PJERO: Pa se čou pravet, da par Čezarjo spijajo narveč vina u Istre? Oštja bela! Znaš, da so popile u ane vačere sedom tolitro?

BEPO: Se krave ga na popijajo terko? Jas na znam, kan so ga dale! Kerko pa, ga bojo zej, ko bo nova entrada vina? Boga Istra, ko bejo pasod Čezarje jen Pabege. Ne be mela nanka vina za ešporto!

PJERO: Znaš kaj Bepo, finimo diškoro, zatu ke gre moja Jučal! Pestimo malo za drugo sabuto, ko bo moja vino vjelo picigin, jen ga bomo pakus'e kašno jel! Kaj pravšer?

BEPO: Ma skoraj da ja, anka mae čaka damä moja Tonca, eno je jezna ko na priden u ure vačerjat! Alora Zdravo Pjero!

Odgovorni urednik

VILHAR SRECKO

Tiskalna tiskarna »JADRAN« v Koprui

Uredništvo in uprava Riva Castellione 2

ZA NAŠE PIONIRJE

Solske duri se odpirajo, pionirji!

Dragi pionirji! Avgust bo skoro za nami, kmalu vam bodo učitelji odprli šolske duri in spet boste vzeli zvezke in torbo ter se napotili v šolo. Nekateri bodo dejali, da se je začel dolgoročno pospavanje ko klopeh, tisti pridni pa bodo skrbeli, da bodo imeli že v začetku vse v redu, čiste zvezke in knjige.

druge igre kot skoki, teki in drugo ne smejo zaostati. S tem si krepite vašo moč in zdravje.
Torej, dragi pionirji, šolska vrata se odpirajo. V šolo greste spočiti in polni veselja. Imeti morate zares trdno voljo do učenja in konec šolskega leta bo zadovoljil vas in vaše starše z lepim uspehom.

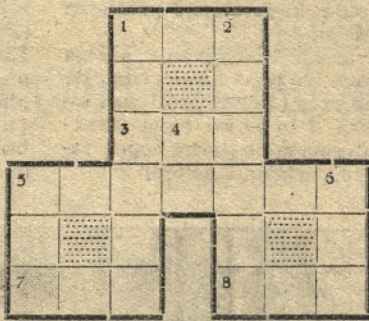
NEKAJ ZA SMEH

V osnovni šoli so dobili za pismeno nalogo, da vsakdo opiše kak svoj doživljanj.

Jožek si je izbral opis nekega pogreba. Ker ni znal pravilno predstavljati niti veje in niti pik, se je opis g'asil takole:

»Za krsbo je stopal župan na glavi, je imel cilindar na nogi, lakaste čevlje na roki, je nosil dežnik pod nosom, pa očal in očji povešene v globoko žalost.«

PIONIRSKA KRIZANKA

Vodoravno: 1. italijanski izraz za vzhod; 3. podobna sršenu; 5. lenuh, ki se klati okoli; 7. otrok; 8. reka v Egiptu

Navpično: 1. skupen, nedeljiv; 2. sveder (domači izraz); 4. povratni osebni zaimsek; 6. domača žival, hišni čuvar; 8. močan in zdrav
Najboljše rešitve bomo nagradili

Če bi bil jaz kolesar »Proleter-jak« ne bi pesačil domov

Ste radovedni, kaj ne? Ta sreča lahko tudi vas doleti. Poizkusite! Vpišite se pri »Proleterju« v Koprui za »kolesarjaka« pa se boste vozili, če niso že vsa kolesa razdelila ali pokvarila.

Pametna misel onih pri »Proleterju«! Narodno inovino, »kolesak«, imamo in narod, »kolesarjak«, tudi. Narod naj torej uporablja narodno inovino! Tako so kolesa razdelili kolesarjem, ki se vsak dan vozijo po naših asfaltranih cestah.

Jaz, ki vsak dan pešačim domov, sem si mislil, da bi se lahko tudi jaz vozil, če bi bil član tega društva.

V menzi št. 1

Abonent A.: Kaj meniš, Bejec, ali ima naša menza velike dobičke z nami?

Abonent B.: Poglej ga no, če že nima velikega dobička, pa toliko vendar, da se natakar Mirko večkrat napije. Vidi se ga večkrat da je zelo pijan? Kadar ti preluknja »skartelina«, ti da kar dve »marketi«, kar se pravi, da se lahko dvakrat poslužiš enega obroka. Seveda je vsega tega kriva pijanost. Sedaj pa razmišljaj, dragi Bejec, kakšni so opraviči s pijanci.

Št. Petrski pionirji se bodo spet veseli vrnili v šolo

KDO JE KAJ UGANIL?

Zanimalo vas bo, kdo je prejel nagrado, zato vam sedaj sporočamo. Najbolje je rešil uganke in vprašanja pionir Karlo Turk iz Poštojne. Tudi tovarišica Ivanka iz Kostabone nam je poslala precej dobro rešitev, toda Karlova je boljša. Ivanka naj še drugič potrudil, da bo ona na vrsti.

RESITEV KRIZANKE

Vodoravno in navpično: 1. uprt; 2. pleč; 3. Reka; 4. tlačani; 5. Amor; 6. noga; 7. Iran.

Uganki: 1. Otrok, dorastel mož, starček. — 2. vlak.

BRANIMIR NUSIC

SATIRE IN HUMORESKE

jutri, v četrtek popoldne. Ta dan pa iz dveh vzrokov: prvič ker v četrtek popoldne ni pouka, in drugič, ker je Mešulam po zaupnih poročilih zvedel, da bodo šli sosedovi jutri popoldne v vinograd in ne bo nikogar doma.

Meljušam je svoj predlog končal z Mojzesovim načelom: »Zob za zob, oko za oko!« — se pravi, zahteval je, naj mi za polovico izpuljenega repa in nekoliko perese na glavi našega racmana docela oskubimo vse sosedove goske. Zlasti je vztrajal na tem, da se maščujemo nad goskami, kajti konec koncev — tako je rekel — je sosedov racman še kolikor toliko imel svoj vzrok, da napade našega v obrambo svoje domače časti, ampak gosaki so se brez vsakega vzroka vpletli v to reč.

Ko smo nasvet sprejeli, je Mešulam izdelal strateški načrt. Po tem načrtu naj bi finančni minister, ki je še mačen in droban, ne nasto-

pil na pohodu, marveč naj bi ostal tam gori vrh plot na straži. Da bi nas obvestil, če kdo pride. Jaz, prosvetni minister in policijski minister pa bomo puljili goskam perje, ki ga bo zbiral on, vojni minister. Načrt smo odobrili in naslednje popoldne je vojni minister prišel na dogovorjeno mesto s praznim zglavnikom. To je bila vsa naša bojna oprava.

Natanko ob dveh in sedemnajst minut popoldne se je pričel napad. Sicer ne vem, ali je ura res tako kazala, ampak ko je na cerkvenem stolpu odbila drugo uro, je odrihlil voz s sosedovo družino in kmalu zatem smo mi skočili čez plot, na katerem je ostal finančni minister na preži. Navajam »ob drugi uri in sedemnajst minut«, kajti tako se po navadi pričenaljo poročila z bojišča. Ob drugi uri in 20 minutu sem že skubel gosko, policijski minister drugo, prosvetni minister tretjo, Goske so obupno vre-

ščale, toda mi smo se ravnali po načelu: zob za zob, oko za oko in perje za perje! — pa smo nadaljevali svoje početje, dokler niso bile goske gole, kakor da so bile tisti mah zlezle iz lupine. Vojni minister je ves ta čas skrbno nabiral perje v žg'avnik. Ob drugi uri in dva in trideset minut smo napadli poslednje tri goske. Bitka se je pravilno razvijala in nagibala k naši zmagi, ampak — kakor je to pa navadi ob takšnih priložnostih v strategiji — vojni minister ni računal na zavezniško pomoč v prid sovražniku. Fovsem iznenada je planil naši razviti bojni črti v bok domači pes, ki je bil dotlej spal nekje v kuhinji. Presenetljivi napad je kolikor toliko zmedel naše vrste; minister policije, ki ga je pes najprej napadel, je popustil na pol oskubljeno gosko, zgrabil kamen in sprejel odprto borbo s psom, da je tako branil naš bok. Ko bi bilo pri tem ostalo, bi bili izkoristili znanago do konca; toda sledilo je še eno presenečenje. Pasji lajež je zbudil tudi hlapca, ki je spal v kuhinji, in ta se je prikazal na dvorišču s kolcem v roki.

Pod tako težkim topniškim ognjem bi se zamajala še vsaka dru-

ga, bolj izkušena vojska. Saj ne vem, kaj se je še nadalje godilo, spominjam se samo, da sem čul, kako je kol' udaril po hrbtu prosvetnega ministra in kako je leta obupno zavpil: »Ojoj!« Minister policije je splezal kakor mačka na drevo in pogumno skočil z veje na streho, ker ga je hlapec preganjal s kamenjem. Jaz pa sem srečno skočil čez plot, ker sem tudi sam že občutil na hrbtu udinek težkega topništva. Finančni minister je tako vplil in jokal, kakor da bi stal pred skupščinsko anketo, in bi bil rad pobegnul s plotu, pa se je siromak s tistim repkom vzdal zataknil na žebelj in obvisel na plotu. Saj sem vedel, da mu bo tisti rep, ki se za njim vleče, slej ali prej v napoto v življenju, in lej si, že se je zgodilo. Sosedov hlapec je kampada pristopil, snel fanta s plotu kakor bi otrnil zrelo hruško, pa ga je prepestil, da takega ne bi storil skrajni opozicionalec z levega krila. In ko je to opravil, je finančnega ministra s posreženim udarcem pognal čez plot kakor nogometno žogo, Ministra za vojsko ni nobeden videl, kam se je dal v tej zmedji, in še dolgo nisimo zvedeli, kako in kaj je z njim.

(Nadaljevanje sledi)

IZ AVTOBIOGRAFIJE

Zadeva, ki nam jo je bil razodel Mešulam in ki je bila sicer tudi že nam vsem znana, je bila naslednja: Naš racman se je lepega dne spdalil skozi plot na sosedovo dvorišče ob času, ko sosedovega racmana ni bilo med njegovimi racmani. S kakšnim namenom je naš racman odšel med tuje race, vladi ni bilo znano, ampak tam ga je rabeljsko napadel domači racman in z njim ondotni gosaki, pa so našega racmana do krvi pretekli in tako obde'ali, da se je revež s polovičnim repom in na pol golo glavo še živ vrnil v domovino. Minister za vojsko je svetoval, naj napovemo sosedom vojno, in sicer